

TANULMÁNYOK BIBLIAI KURZUSHOZ

© ÚJ REMÉNY BAPTISTA GYÜLEKEZET

NEGYEDIK ALKALOM

KI AZ EMBER?

TARTALOMJEGYZÉK

Bev: , Nagyszerű, komplex teremtmény, de bűnös

II, Mi a bűn?

A bűn meghatározása - A bűnre használt kifejezések a Bibliában - Héber kifejezések. Ógörög kifejezések - Összefoglalás

III. A Tízparancsolat és a Hegyi Beszéd

Bevezetés - A tízparancsolat többféle számozása - A törvényadás módja - Jézus Krisztus Hegyi Beszéde - A nagy parancsolat - A törvény és Izrael - Tétéles törvények - A törvényadás következménye

IV, A bűn hatása az ember életében

A bűneset (ismétlés) - Az eredendő bűn fogalma - A bűn átruházása - Kulcsigevers (ábra)- Személyes bűnök elkövetése - Összefoglalás- A bűn fajtái (ábra) - A bűn következményei az ember életében

V, Mihez kezdsz a bűneiddel

Bevezetés - Tagadás - Bagatellizálás - Evolucionista szükségszerűség - Önmegváltás illúziója- Teljesítménykényszer - Vágyakozás Isten után

VI Hogyan lehet a szakadékot áthidalni a célt elérni.

A bűn szakadékot hozott létre Isten és az ember között - Emberileg nem lehetséges- Mindenkinnek megbocsátásra van szüksége - Istennek viszont van egy terve

Függelék: Biblia bűnkategóriák

A beszéd (nyelv) bűnei - Szexuális vétkek - Okkult tevékenységek - Az elme vétségei - Érzelmi-lelki bűnök - Vágyakozás, kívánság bűnei

Bev: Nagyszerű, komplex teremtmény, de bűnös

Az emberről, mint a teremtés koronájáról a legpontosabb képet csakis a Szentírásból kaphatunk. Az emberek önmegismerő képessége véges. Még az olyan tudományágak is, mint a pszichológia, biokémia, biológia, csak töredékét fedezte fel annak ami az embert jellemzi, felépíti. Szembesültek a tudósok azzal a paradoxonnal, hogy minél többet tudnak meg annál több minden válik ismeretlenné előttük. Hiába a géntechnológia az agy, egyre mélyebb megismerése, sok kérdésre nem tud objektív választ adni magának magáról az emberiség.

A Szentírás viszont az egyetlen és biztos támpont az ember hiteles megítélése szempontjából. Az első alkalommal látható volt, hogy a Szentírás Istentől eredő könyv és a benne foglaltak igazak. Ez érvényes az emberre is.

Bemutatja az embert olyannak amilyen, még a „szent”--nek tartott emberek bűnei és vétkei is említésre kerülnek benne. Világosan tanít arról, miért és hogyan teremtette az embert. Mi ment tönkre, mi romlott el. Korábban látható volt a 8. zsoltár alapján. Hogy az ember nagyságát tekintve alig helyezte Isten alárendeltségi viszonyba magánál. Rábízta a teremtett világot, megáldotta őt és nagyszerű környezetet teremtett számára. Ebben az állapotban kellett volna kiteljesednie és Isten akaratában járnia. A bukás azonban tönkretette az Istenképűséget és a teremtésben lévő harmóniát összezavarta. Az a kettősség amely a jóban és rosszban fellelhető az emberben mind a mai napig meghatározza az emberiség történelmét.

Az is jól látható, hogy sok képessége megmaradt az embernek amellyel képes önmaga és környezete boldogulását elősegíteni. Megdöbbenő, hogy az emberi ész és kreativitás mire képes. A különböző felfedezések, találmányok révén az élet könnyebbé vált. Az emberi tudás ma már 18 havonta duplázódik meg, míg régen ez több száz év volt. Eljutott a holdra megismert sok mindent a világegyetemről. Minden adottnak tűnik, hogy az ember boldogságban élje az életét.

Ugyanakkor az is látható, hogy mennyire önző és zsarnok is tud lenni az ember. A különböző izmusok és ideológiák amelyekkel, az Isten földi Királyságát akarták pótolni borzalmas világháborúkba, haláltáborokba, népiirtásba torkollott. Ma is nincs olyan nap, hogy kisebb nagyobb háborúkról, törzsi villongásokról ne hallanánk hírt. A globalizmus tönkreteszi a földet a vizet a levegőt a pillanatnyi haszon reményében. Erre mondja Jakab, hogy még az utolsó pillanatokban is a pénzen jár eszük az embereknek.(Jak 5,3)

Ha feltennénk a kérdést az embereknek mit gondolnak az „emberről”, elég sok választ kapnánk rá. Mind a jó mind a rossz oldaláról érkezne válasz. Az azonban látni kell, hogy bármilyen nagyszerű teremtmény is az ember van egy problémája

BŰNÖS

II, Mi a bűn?

1, A bűn meghatározása

Valaki a bűnt cselekszi, az a törvénytelenéget is cselekszi; a bűn pedig a törvénytelenég. (1Jn 3,4)

A bűn lényege, az Isten és erkölcsi rendje ellen való **lázadás** és **ellenszegülés**. A bűn cselekvése a törvénytelenéssel egyenlő. Ez a törvény nem a nemzetek állami törvénye, hanem Isten jogrendjének törvénye. A bűnre használt kifejezés itt a *hamartia* (*αμαρτια*) ami szó szerint, **céltévesztést** jelent.¹ Ez arra utal, hogy a bűn nem más, mint a cél eltévesztése, elvétése. A bűn miatt gellert kapott az ember céltudatossága és törekvése így eltért az Isten által rendelt céljától. A bűnbeesés és annak a következményei miatt képtelen arra, hogy az Istentől rendelt célok szerint élje le az életét. Az igazi cél eltévesztése azonban egyben azt is jelenti, hogy helyette „mást talál” el az ember. Vagyis nemcsak passzivitást hanem negatív aktivitásról is szó van. Ez a mellélövés nyilvánul meg a bűnök elkövetésében.

2, A bűnre használt kifejezések a Bibliában.

Mind a héber, mind az ógörög szöveg elég sok szót használ a bűnre a bűnnel kapcsolatban. Vannak amelyek általánosan használatosak és vannak olyanok is amelyek jól meghatározott bűnnel vannak kapcsolatban. Itt csak a legfontosabbak kerülnek megemlítésre. Azt is figyelembe kell venni, hogy a Bibliai kifejezések, különösen a héber esetében a bűnt nem mindig választották el a következményeitől. Ezért vannak olyan szavak a bűn leírására, amely egyúttal magában foglalja a bűn egyes következményeit is. Vagyis ugyanaz a héber szó egyszer magát a bűnt, máskor pedig annak következményét jelenti. Amikor tehát az eredeti szöveg alapján készül, bibliatanulmány vagy exegézis ezt minden ilyen esetben figyelembe kell venni.

A, Héber kifejezések

– Chata (*חט*)

A bűn alapszava a héberben. Ha minden előfordulási kifejezését vesszük akkor több mint 500x szerepel az Ószövetségben. Az ógörög *αμαρτια* megfelelője. Tehát céltévesztést jelent. Istennel szemben elkövetett bűnt fejezi ki esősorban amely szándékos vagy vétkes is lehet. Bálványimádásra, szakrális bűnre és erkölcsi megromlásra is egyaránt használják. De általános értelemben, mint tévedést, hiba elkövetését, szövetségi hűség megszegését is jelenti. Kifejezheti azt is, hogy valaki mást bűnbe sodor. (2Móz 20,20; Bir 20,16; Péld 19,2)

– Rá (*רָא*)

Alapjelentése: összetörés és rombolás. Tömörebben, nyomorúság, szerencsétlenség. Erkölcsi rosszra utal, de káros dolgot, pl. fájdalmat, betegséget, bántást és sérülést is jelent. Néha a szöveggörnyezet alapján a szónak az erkölcsi értelme domborodik ki, mint például amikor Sodoma és Gomorra lakóit jellemzi az Úr az 1Mózes 13,13-ban. (4Móz 14,27; 5Móz 23,9; Zsolt 21,12) (623 előfordulási hely)

¹ Balázs Károly – Újszövetségi Szómutató Szótár (Logos Kiadó, Bp. 1998.) 266 sz. görög szó magyarázata

– Rásá (רשע)

Ez a kifejezés az Igaz (*caddik*) ellentétéként szerepel. Az istentelen, jogtipró embert, mutatja be annak cselekedeteivel és magatartásával. Jogi és vallási értelemben egyaránt. (2Móz 2,13; 2Móz 9,27) Használatos még hatalommal való visszaélésre, a hívőkkel (igazakkal) való szembeállásra. (Péld 4,14) Általánosságban pedig azt jelenti, hogy valaki rosszul cselekszik. (1Móz 19,7) (263 előfordulási hely)

– Pása (עשפ)

A kifejezés alapgondolata a lázadás. Szándékos elpártolás, elfordulás. Sok esetben a „vétek” szóval adják vissza. Gyakran az Istentől való elpártolást juttatja kifejezésre (Ézs 1,2; 59,13; 66,24; Jer 2,8; 2,29; Ez 2,3; Hós 7,13) Vagy az Istennel szembeni hűtlenséget jelenti. (Zsolt 51,15; Ezsd 10,13; Ézs 1,28) (37 előfordulás hely)
Ebből származik a **pesac** (עשפ) szó is amely súlyos, szándékos bűnre vonatkozik. Gyilkosság, civakodás, lopás szerepel példaként az igében. (Péld 17,19; 2Móz 22,8; 1Sám 24,2) A legtöbb esetben azonban Izrael népének bűnére használja. (1Kir 8,50; Ézs 50,1; JSir 1,5; Ez 37,23; Ám 3,14; 5,12; Mik 3,8) (90 előfordulás hely)

– Ávon (ווע)

Gonoszság és bűnösség fogalmát jelenti. Normától való eltérést s fonákságot. A szándékosság is benne van és jogi vonatkozása van abban az értelemben, hogy a bűn súlyossága, pusztító hatása érvényesül. (1Krón 21,8; Zsolt 31,11) Büntetést von maga után és ez felveti a bűnbocsánat igényét is. (Jer 5,25; Zsolt 65,4 **Esa 53,6!!**) Néha előfordul ártatlan bűnhődés összefüggésében. Pl. Lót ha nem menekül a város bűne miatt elpusztul. (1Móz 19,15) (213 előfordulási hely)

– Cavöláh (לעול)

Jogtalanságot, álnokságot, lázadást az igazság ellentétét jelenti. (2Krón 19,7; Jób 5,16; Ézs 61,8; Ez 28,15; Hós 10,9; Mik 3,10, Hab 2,12; Mal 2,6). (51 előfordulási hely)

– Ásám (משח)

Ez a kifejezés főleg a Mózes 3-4. könyvében és Ezékiel prófétánál fordul elő. Alapjelentése az Isten ellen elkövetett bűn. Ezért a Szent Sátor és a templom kapcsán is használatos. (3Móz 4,13) Másik értelmezése szerint rossz dolgok, cselekedetek miatt valaki eladósodott és valaki lekötelezettje lett. (3Móz 5,17) (73 előfordulási hely)

– Atumá'áh (טמאה)

Tisztátalanságot jelent. Nem kimondottan bűnös hanem tisztátalanná vált személyt jelet akinek bűnért való áldozatot kell bemutatni. (3Móz 5,3; 4Móz 19,13; 2Sám 11,4). (31 előfordulási hely)

– Hánép (נהק)

Erőteljes kifejezése a bűnnek az istentelenségnek, képmutatásnak. Gyalázatosságot és elvetemültséget is jelent. (Jób 8,13; Zsolt 106,38; Péld 11,9; Ézs 9,16; 10,6; 24,5; Jer 3,1) (20 előfordulási hely)

– Ságág (שגשג)

A kifejezés tántorgást jelent. Tévelygés, útról való letérés. Olyan elkövetést takar amiért az ember felelősségre vonható. Aki pl. a törvény szerint „tántorog” felelős, mert a törvény ismeretében a birtokában volt. (3Móz 4,13; 4Móz 15,22; Jób 6,24) (19 előfordulási hely)

– Tááh (תעה)

Tudatos bűnt jelent, eltévelyedést, függetlenül attól, hogy aki vétkezett tisztában volt-e tettének súlyával, nagyságával. (Zsolt 58,3; Esa 3,13; **53,6!!**) (45 előfordulási hely)

B, Ógörög kifejezések

– Hamartia (αμαρτια)

Az Isten által lefektetett törvényes rendtől való eltérés, elkanyarodás. Az általa kitűzött alapelvek, célok el nem érése. **Céltévesztés.** A bűn lényege ebben van. Az Isten-ellenességnek a leggyakoribb kifejezése, és az Isten elleni lázadás eseteit is jelenti még abban az esetben is amikor emberek ellen irányuló bűnről van szó. (Jn 16,9; Rm 14,23; Jak 4,17; 1Jn 3,4) (151 előfordulási hely)

– Kakosz (κακός)

Rosszat jelent de nem erkölcsi vonatkozásban! Erre figyelni kell a szövegelemzéskor. A magyar fordításokban általában a rossz, gonosz, baj szóval adják vissza. Tulajdonképpen a jó ellentettjeként használt kifejezés. Bajt, veszedelmet, betegséget, értéktelenséget is takar a kifejezés. (Rm 13,10; Tim 6,10) (46 előfordulási hely)

- Ponéria (πονηρία) - Ponérosz (πονηρός)

Szó szerinti jelentése: boldogtalanság ömlése-áradása. Vagyis a boldogtalanság állapotából fakadó gonosz cselekedet. A bűn erőteljes megnyilvánulása. Ennek már erkölcsi vonatkozása is van. A bűnbe esett ember gonoszságát fejezi ki, amely szívében munkálkodik. Erkölcsi mélységétől függően szünet nélküli tevékenységet jelent. Megnyilvánul rossz ártó szándékban, szándékos bűnben, rossz indulatban, gonoszságban egyaránt. (Mt 9,4; Mt 12,35; 1Kor 5,13; Kol 1,21) (79 előfordulási hely)

– Aszebész (ασεβης)

Istentelenséget, szentségtörést jelent. Olyan személyt és tettet, amely nem tiszteli Istent sem a szent dolgokat. (Júd 1,15.18; Rm 11,26) (6 előfordulási hely)

– Adikia (αδικια) - Adikéma (αδικημα) – Adikosz (αδικος) } Adikeó (αδικεω)

Igazságtalanságot, jogtalanságot jelent. Az igaz, jogos igazságos dolog ellentétét fejezi ki. Ennek is erkölcsi tartalma van. A szívünk megromlott, igaztalanok, vagyunk. Nem Isten igazsága szerint élünk. Az emberi hamisság, gonoszság leírásaként is szerepel. Aktív formában, jogtalanságot cselekedni, a másik embernek ártani kifejezéssel bír. Ebből az állapotból Isten vezeti ki az embert úgy, hogy Krisztus igazságát számítja be. (1Jn 5,17; Rm 6,13; 2Tim 2,19) (71 előfordulási hely)

– Anomia (ανομια) – Anomosz (ανομος)

Törvénytelenység a szó szerinti fordítása. Főleg szellemi és anyagi bálványimádást jelent. Konkrétan a Tóra áthágását. Az ember megveti, megszegi és tudatosan elutasítja Isten törvényét, nem aszerint él. A bukott, romlott ember vágyaiból eredő viselkedés, amely a törvény megszegésében is megnyilvánul. Nem rendeli alá magát a törvénynek sőt ellenáll követelésének és erkölcsi normáinak, Ez lesz az antikrisztus címe is a végidőkben. (2Th 2.3 Jézus Krisztus ezt a törvénytelenséget gyűlölte és az igazság iránti szeretetért felkenetett. (Zsid 1,9) (1Jn 3,4; Mt 23,28; 2Th 2,7) (21 előfordulási hely)

– Parabaiano (παραβαίνω) - Parabaszisz (παράβασις) - Parabatész (παραβάτης)

Törvénszegést jelentő szó. Sz. sz. valami mellett elmenni, figyelmen kívül hagyni. Ez a szó már inkább a bűn *megcselekvéséről* szól. Az ember áthág valamit amikor vétkezik, vétséget követ el Isten törvényével szemben. Ez már a lefektetett törvények áthágása, több mint céltévesztés, mert nemcsak kudarcot jelent, hanem az előre világosan és határozottan kijelentett törvények, parancsok tudatos megszegését. Ádám és Éva bűnbeesésére is ezt használja Pál! (Rm 5,14; Gal 3,19; 1Tim 2,14; Mt 15,2) (16 előfordulási hely)

– Agnoema (αγνοημα)

Tudatlanságból elkövetett bűn. Szó szerint ismeret nélkülít jelent. Ezért vétkezett Izrael is, mert nem ismerték fel Isten igazságát és a magukét erőltették.(Rm 10,3) A mindenkori főpap az ilyen bűnökért is áldozatot mutatott be. (Zsid 9,7) Péter pedig arra utal, hogy hasonló állapotban voltak a jeruzsálemi emberek Jézus kivégzésekor.(Ap.Csel 3,17)

– Planaaó (πλανάω) – Plané (πλάνη)

Vétkes módon valakit elcsábítani, eltévelyíteni, bűnbe vinni. Szó szerint letéríteni a helyes útról, bolyongásra készíteni. Sok esetben a hitetés a legmegfelelőbb kifejezés szinonimájaként. Valamikor az ember magát viszi bele ebbe a bűnbe.(1Jn 1,8) Máskor pedig eszköz mások eltévelyítésében.(Lk 21,8). A sátán pedig az egész földet beleviszi ebbe a bűnbe a nyomorúság idején.(Jel 12,9) A jó hír azonban az, hogy Krisztus az ilyenekkel is együtt érez. (Zsid 5,2) (Mt 22,29; Jak 1,16; 1Jn 3,7) (47 előfordulási hely)

– Paraptóma

Sértést egyes esetekben, felségsértést jelent. A szó gyöke elesést, elbukást jelent. Ádám is ilyen módon sértette meg az Urat.(Rm 5,15) A bűnt el kell engedni, de a (felség)sértést meg kell bocsátani, ez csak Isten kegyelmének gazdagságával párosulva történhet.(Mt 6,14-15) Általában véteknek elesésnek fordítják de ez nem adja vissza a sértésben lévő kifejezés erősségét, dinamizmusát. (Mt 18,35; 2Kor 5,19) (20 előfordulási hely)

– Akatharszia (ακαθαρσια)– Akathartosz (ακαθαρτος)

Tisztátalanság, erkölcsi és rituális értelemben egyaránt. Ez a szó szerepel a tisztátalan szellemek megjelölésére és az egyes emberei bűnös cselekedetekre. Erkölcstelenséget és az aljasságot is magában foglalja.(Mt 12,43; Ef 5,5; Rm 1,24; Kol 3,5) (39 előfordulási hely)

Összefoglalás

Mind a héber, mind az ógörög kifejezések arra utalnak, hogy a bűnnek vannak fokozatai és súlyossági különbségei. Mindezek attól függnék, hogy mivel, ill. kivel állnak összefüggésben és milyen nézőpont érvényesül.

Pl.a normától való eltérés: elhajlás, fonákság (ávón), jogtalan kihágás (pása), eltévedés (chattá't), vétkezés (hamartia), félrelépés (paraptóma), Valaminek a hiánya pl. a törvényé a törvénynélküliség (anomia), a megigazultság hiánya (adikia), istentelenség (aszébeia), Erkölcsi megromlás, pl.: hiábavalóság (áven), gonoszság (rásá, ponéria)...stb.

Egyes szavak általánosságban írják le a bűnt, míg mások a bűnt jogi oldalról közelítik meg. Valamelyik bűn elsősorban az Istennel szembeni lázadásról, adósságról, tévelygésről szól. De használatosak egyes kifejezések a kultikus-szagrális bűnre, ill. az ezzel kapcsolatos tisztátalanságra. Megint más megítélés alá esik a szándékos, tudatos vétkezés és a tudatlanságból elkövetett bűn. A gonoszságnak is vannak fokozatai és mélységei. Isten szemében azonban a hangsúly azon van, hogy az ember eredendően bűnös és a bűn bármely formáját is követi el, ez ennek az eredendő bűnnek a gyümölcse.

III. A Tízparancsolat és a Hegyi Beszéd

Bevezetés:

A Bibliában két összefoglaló jellegű erkölcsi-etikai kinyilatkoztatás van. Az egyik az Ószövetségi törvény, szűkebb értelmezésben a Tíz Ige, illetve az Újszövetségben a Hegyi Beszéd Jézus Krisztus legismertebb beszéde. (2Móz 20,1-17; 5Móz 5,6-21; Mt 5-7. fejj. Lk 6,20-49) Az első Mózes nevéhez kötődik ezért mózesi törvényeknek is nevezik, (Jós 8,31) míg a másikat Jézus Krisztus mondta el. Nem véletlenül nevezik ezért többen – főként Messászhívő rabbik – Jézust második Mózesnek, mivel Ő is hegyről adta át Isten újszövetségi népének Isten erkölcsi tanításait.

Mindkettőnek speciális szerepe és jelentősége van. A hangsúly mindkét esetben azon van, hogy ezek a **Szent Isten akaratát, természetét, jogrendjét képviselik**. A különbség pedig abban található, hogy mindkettőnek más-más célja és szerepe van az emberek életében. Nem véletlenül írja János apostol a következőket Mózes és Jézus kapcsán.

Mert a törvény Mózes által adatott, a kegyelem [pedig] és az igazság Jézus Krisztus által lett. (Jn 1,17)

Jézus szavait a kegyelmen keresztül, de az igazságban kell tekinteni. Vagyis nem az van, hogy a kegyelem korában minden megtehető, mert ez nem igaz. Az igazság, Isten igazsága minden esetben érvényre jut akár a törvény akár a kegyelem korszaka van. Azért volt lehetséges a megváltás műve is, mert Jézus Krisztusban egyrészt a kegyelem (Isten szeretete) és Isten igazsága (a bűn jogos büntetése) egy személyben, mégpedig egy büntetlen és tökéletes emberben realizálódni tudott. Isten nem amnesztiát adott csak (kegyelem), mert akkor akárhogy élhetnénk amnesztia van! Nem is ítélettel jött (igazság), mert akkor minden ember örökre elveszett volna a bűnei miatt, bármilyen emberileg nézve is erkölcsös életet leélve.

A Hegyi Beszédből csak azok kijelentések kerülnek megemlítésre amelyek párhuzamba állíthatók a Tíz Igével. Vagyis amelyeket Jézus Krisztus is megemlített. Ez persze nem jelenti azt, hogy Jézus nem foglalkozott a többivel – máskor beszél róluk – de amelyeket megemlített, azok már egy újabb megvilágításba helyezik az ember bűnének forrását annak motivációt.

1, A tízparancsolat többféle számozása

A tíz ígét az egyháztörténelem folyamán sokféleképpen számozták. A számát illetően nincs vita hanem csak azon belül, hogy egyes parancsolatok alatt mit is kell érteni.² Három kialakult irányzat létezik.

a, I. parancsolat 2Móz 20,2.3 (más istenek), II. parancsolat 2Móz 20,4-6 (istenszobrok), III. parancsolat 2Móz 20,7 (Isten neve), IV. parancsolat 2Móz 20,8-11 (szombat), V. parancsolat 2Móz 20,12 (szülők), VI. parancsolat 2Móz 20,13 (ölés), VII. parancsolat 2Móz 20,14 (házasságtörés), VIII. parancsolat 2Móz 20,15 (lopás), IX. parancsolat 2Móz 20,16 (hamis tanúságtétel), X. parancsolat 2Móz 20,17 (kivánság bűne). Így osztotta fel Philo, Josephus Falvius, az őskereszténység, és vették át a protestáns egyházak

b, Augustinus egyházatya a katolikus egyház, valamint Luther és követői összekapcsolják a 2Móz 20,3-6-ot (a 2. és 3. parancsolatot), de kettéválasztják 2Móz 20,17-et (a 10. parancsolatot).

C, A mai zsidóság a 2Móz 20,2-t tartják 1. parancsolatnak; 2Móz 20,3-6-ot 2. parancsolatnak és 2Móz 20,17-et 10. parancsolatnak.

² A képvita miatt kialakult nézeteltérésre itt nem térek ki!

2, A törvényadás módja

A törvényt Isten a Sinai-hegynél jelentette ki és saját kézzel róttá a két kőtáblára.

A táblák pedig Isten kezének csinálmányai valának, az írás is Isten írása vala, kimetszve a táblákra. (2Móz 32,16)

Isten miután Mózes elé tárta a törvényt Isten maga készítette kőbe vésve adta át neki. A két kőtáblát hagyományosan az első négy és második 6 parancsolatra szokták felosztani. Az első az Istennel kapcsolatos dolgokról beszél, a másik az embertársainkkal, felebarátainkkal való kapcsolatunkat szabályozza. Bár egyes magyarázatok szerint a szülők tisztelete is az első táblához tartozik.(Bővebben ott!) Ezt a két felosztást erősíti meg a későbbi kijelentés az ún. Nagy Parancsolat. ami mintegy summáját adja a törvénynek és amit Jézus Krisztus is megerősít (Mt 22,37-38)

Izrael népe megtapasztalhatta, hogy Isten elhagyta mennyet és belépett a földi szférába egy konkrét helyre. Arcát és alakját ugyan nem tárta fel, mert ilyen nyilvánvaló szentséget nem bírna ki élő ember élve. Viszont hatalmát, dicsőségét megtapasztalhatta a nép. Erre úgy gondolom szükség volt, hogy a nép elkötelezze magát Isten mellett és a felajánlott szövetséget elfogadja. Izraelnek ez a mennyei „névjegy” garancia volt arra, hogy Ábrahám, Izsák, Jákób Istene létezik és nem felejt el az atyáknak tett ígéreteket. Kezdődött azzal, hogy megszólította Mózes majd jeleket és csodákat tett Egyiptom földjén. Ezután hatalmas kézzel kihozta őket Egyiptomból a Veres-tenger kettéválasztásával. Mózes a Sinai hegyhez vezette őket, hogy Istennel találkozzanak. Az újszövetség kijelenti még azt, hogy angyali közvetítés is szerepet játszott a törvényadásban.(Ap.Csel 7,53)

3, Jézus Krisztus Hegyi Beszéde

A Hegyi Beszédet Jézus az első Galileia szolgálata idején mondta el. Népszerűsége csúcán van, az emberek tódulnak hozzá és Ő napestig szolgált feléjük tanítással, gyógyítással, szabadítószolgálattal. Kapernaum közelében van egy hegy a „Boldogok hegye” és itt található a Keren-Hattin amelynek részlete beleillik a Máté és Lukács által ránk maradt leírásba. Jézus hallgatóságának zömét a tanítványokon kívül a Galileai egyszerű földműves-halász-kézműves emberek alkották. Ők voltak az „am-haarec”-ek vagyis a föld népe. Őket a művelt és okos korabeli teológusok lenézték. Jézus azonban őket szólítja meg a nyelvezete is az ő nyelvezetük. Lukács kissé rövidebb formában tudósít az eseményről, míg Máté sokkal többet árul el belőle. Ennek oka nemcsak a szerkesztési metódus a két evangélista között hanem az is szerepet játszott benne, hogy kiknek is írták az evangéliumot. Máté inkább a törvény és annak Jézusi értelmezése köré építi fel leírását. Míg Lukács inkább a felebaráti szeretet oldalát domborítja ki, mivel pogányoknak ír. Máté ezért kilenc, Lukács csak négy boldog mondást említ.

A Hegyi Beszéd Isten Királyságának az alaptörvényeit tartalmazza. Jézus úgy érkezett meg, hogy nem a törvény eltörlése motiválja, hanem annak betöltése. Sokkal magasabbra helyezi a mércét, mint az ószövetségi törvények és akárcsak a tízparancsolat utolsó ígéje amely a kívánsággal a szívben megfogant bűnről beszél ugyanerre alapozza az összes többit is. Nemcsak a Hegyi Beszédben, hanem sok más tanításában is.

A Hegyi Beszéd a legtöbbet idézett Jézusi tanítások egyike. Különösen a boldog mondások és az ún. aranyszabály, az általánosságban ismert kijelentések. Az egész csúcspontja azonban a felelősség, amelyet a végén mond el Megváltónk. Bemegyünk-e a szoros kapun vagy sem. Ha igen akkor életünket Kösziklára alapozhatjuk és bármilyen nehézségek is jönnek, megtart bennünket.

4, A nagy parancsolat.

Mester, melyik a nagy parancsolat a törvényben? Jézus pedig monda neki: Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez az első és nagy parancsolat. A második pedig hasonlatos ehhez: Szeresd felebarátodat, mint magadat. E két parancsolattól függ az egész törvény és a próféták. Mt 22,36-40

Jézus Krisztus keresztre feszítésének hetében zajlik ez a párbeszéd, közte és a farizeusok között. A céljuk nem volt más, mint Jézus Krisztusnak a törvényben való jártasságát megkérdőjelezzék és megvédolhassák hamis tanítással vagy a törvény elleni beszéddel.

A rabbinikus számozás szerint a Mózesi törvény a tízparancsolattal együtt 613 parancsolatból állt, Mivel többször előfordult, hogy két parancs is konfrontálódott egymással – Pl. a szombat és a körülmetélés napja (Jn 7,23)! - felmerült a kérdés melyik a nagyobb, melyik a fontosabb a kettő közül. Ez Jézus korában komoly dilemma és polemikus kérdés volt. Ha Jézus tanításait megnézzük akkor látható, hogy Ő is foglalkozott ezzel a problémával. Beszél „e legkisebb parancsról”, „első és nagy parancsolatról” „nagyobb parancsolatról” (Mt 5,19; Mt 22,38; Mk 12,31)

Amikor neki szegeznek a kérdést akkor világos és határozott sorrendet állít fel a törvények zezugos útvesztőiben. Megváltónk válasza nem volt új abban az értelemben, hogy két igeverset fűzött össze egy kis módosítással. Az egyik a jól ismert imádságból a *Semából* állt, amit minden nap elmondanak a hithű izraeliták. (5Móz 6,4-5) A másik pedig a Léviták könyvéből való és a felebarát szeretetét emeli ki úgy, hogy leahagyja az Izraellel kapcsolatos kitétel. Vagyis Jézus Krisztus a felebarát fogalmát minden emberre kiterjeszti nemcsak azokra akik saját népünkhöz tartozik. (3Móz 19,18)

Amikor a tízparancsolatot vizsgáljuk, akkor ezt kell szem előtt tartanunk, amit Megváltónk mondott. Az első négy parancsolat az első kőtábla az Isten szeretetével függ össze. Ha szeretem az urat, akkor nem tűrök meg bálványokat az életemben. Nem élek vissza az Úr nevével. Nem készítek el róla semmilyen ábrázolást és megtartom a nyugalomnapot.

Ezt csak úgy tudom megtenni ha odaszánom magam és teljes szívemmel, lelkemmel, erőmmel azon vagyok, hogy Isten iránti szeretetemet kifejezzem.³ Ezt az újjászületés által legjobban betölteni, mert az óemberi természet erőfeszítése ehhez kevés.

A második kőtábla hat parancsolata a másik emberhez, felebaráthoz való viszonyt szabályozza. Ez a szülő tiszteletével kezdődik, mert ha valaki erre nem képes akkor a felebarátját sem fogja értékelni semmire. Aki viszont szereti, a felebarátját akkor nem tör az életére, javaira és nem gázol bele a házasesetébe. Tiszteletben tartja a becsületét és nem tekint kívánsággal tulajdonára, családjára.

Tehát ebben a két mondatban összefoglalható mindaz, amit a törvény és a próféták tanítanak. Jézus korábban a Hegyi Beszédben, már tesz egy értelmezést ezzel kapcsolatban, amely így hangzik:

Amit akartok azért, hogy az emberek ti veletek cselekedjenek, mindazt ti is úgy cselekedjétek azokkal; mert ez a törvény és a próféták. Mt 7,12

Itt a törvény és próféták betöltése attól, függ, hogy milyen módon viszonyulok az embertársaimhoz. Cselekedeteimet az kell, hogy meghatározza, mit is szeretnék magamnak.

A felebaráti szeretet, mint a második kőtábla summája több helyen is felbukkan még az újszövetségi írásokban. Pál egyértelműen Jézus szavaira utal amikor a második kőtábla parancsait a felebaráti szeretet megéléséhez köti.(Rm 13,8-9; Gal 5,14) Jakab pedig egyenesen királyi törvénynek nevezi a felebarát szeretetét. (Jak 2,8)

³ Egyes rabbiak szerint a teljes erő kifejezés a vagyont is magában foglalja. Isten iránti szeretetünk a pénzhez való hozzáállásban is megmutatkozik.

5, A törvény és Izrael

A törvény elsősorban Izrael népének adatott. Általánosságban elmondható, az is hogy a Tízparancsolat nagyon sok állami törvényhozásnak lett kiindulópontja és alapja. Az egyetemes emberi történelemben így a kereszténységben is kitüntetett figyelem fordult a Tízparancsolat felé. Olyan etikai-erkölcsi mércét jelenít meg amely minden korra igaz és a Szent Isten tökéletességét, szeretetét mutatja be. Ez utóbbi az oka annak, hogy a liberalizmus, az emberi „fejlődés” gátját látja benne mert szerintük, ha ezt megtartanák az emberek, akkor nem tudnák kiélni mélyebb ösztöneiket, vágyaikat. Szeretnék, ha nem is létezne, mert az ember lelkiismeretére komoly hatással vannak és zavarja őket.

Hagyományosan a törvénynek három csoportját különböztethetjük meg, Izrael népének társadalmában, amelyeket Isten meghatározott.⁴ Voltak polgári törvények, pl. a jog, gazdaság, család, háborúskodás.(5Móz 21,16; 2Móz 23,10; 5Móz 4,40;) Voltak ceremóniális-Istentiszteleti törvények, amelyek a különböző áldozatokkal, tisztálkodási szokásokkal étkezési előírásokkal, a papok szolgálatával foglalkozott.(főként 3Mózes) Végül az erkölcsi-szellemi törvények és parancsok. Ide tartozik a Tíz Ige is amely mindennek az alapja és viszonyítási pontja volt.

Alapvető célja a szövetségi viszony dokumentumaként jelenik meg. Isten ugyanis Izrael népével megkötötte a **törvény szövetségét**, amikor a Sinai-Hegyhez érték.

És csak Mózes közeledjék az Úrhoz, amazok pedig ne közeledjenek, és a nép se jöjjön fel vele. Elméne azért Mózes, és elbeszélé a népnek az Úr minden beszédét és minden rendelkezését; az egész nép pedig egyező szóval felele, mondván: Mindazokat a dolgokat, amelyeket az Úr parancsolt, megcselekedszük. Mózes pedig felírta az Úrnak minden beszédét, és felkele reggel és oltárt építette a hegy alatt, és tizenkét oszlopot, az Izrael tizenkét nemzetsége szerint. Azután elküldte az Izrael fiainak ifjait, és áldozának égő áldozatokat, és hálaáldozatul tulkokat ölének az Úrnak. Mózes pedig vevé a vérnek felét, és tölté a medencékbe: a vérnek másik felét pedig az oltárra hinté. Azután vevé a szövetség könyvét, és elolvasá a nép hallatára; azok pedig mondának: Mindent megteszünk, amit az Úr parancsolt, és engedelmeskedünk. Mózes pedig vevé a vért, és ráhinté a népre, és monda: Íme a szövetségnek vére, melyet az Úr kötött ti veletek, mindama beszédek szerint. (2Móz 24,2-8)

A szövetség azután kötött meg, hogy Mózes felolvasta a nép előtt a szövetség ígét majd áldozat bemutatása után a vérrel meghintette őket. A nép pedig elkötelezte magát a törvény megtartására. Ezzel létrejött az ún. ó-szövetség ami egy közbeeső, de fontos állomása volt Isten üdvtervének. Ezt másképp a törvény szövetségének is nevezik

További fontos célja volt, hogy az élet minden területét lefedje és szabályozza. A születéstől kezdve a halálig. Minden izraelita aki megszületett, be kellett mutatni az Úrnak és ha fiú volt körül kellett metélni a nyolcadik napon. A nagykorúságot a fiúk 13 éves korban érték el. Ekkor Bar Micva-nak azaz a parancsolatok fiának nevezték ami arra utal, hogy innentől kezdve az ő felelőssége volt a törvény betartása. A tetteiért ő lett a felelős és nem a szülei.

A szövetségek, amelyeket Isten ajánl fel az embernek vagy népnek, mindig az étellel van összefüggésben. Nem kényszerzubbony vagy rablánc hanem életre vezető kijelentés. A mózesi törvényeket szeretetből adta, hogy választott népe közösségben legyen vele. Nem véletlenül írja maga az Ószövetség is több helyen, hogy a törvény boldoggá teszi az embert. (Zsolt 106,3; Péld 29,18)

⁴ A Bibliában azonban a törvénynek többféle jelentése is van. Érti alatta a Mózesi törvényt, Mózes öt könyvét, a teljes ószövetségi kijelentést, az ószövetségi alapvetel amelyet a kegyelem vált fel, a lelkiismeretet szabályozó belső erőt, és a különböző társadalmi törvényeket is.

5, Tételes törvények

Első parancsolat

Én, az Úr, vagyok a te Istened, aki kihoztalak téged Egyiptomnak földéről, a szolgálat házából. Ne legyenek neked idegen isteneid én előttem. (2Móz 20,2-3)

Az „Én” kifejezés (*anóchi אֲנִי*) a Tíz igé kezdetén igen hangsúlyos. Isten személyként és nem elvont fogalomként, vagy a világ részeként mutatkozott be. Személyiségjegyei vannak. Szól, parancsol, és ami a legfontosabb meg lehet Őt hallani és közösségbe lehet vele kerülni. Isten nem egyenlő az univerzummal hanem tőle független és önálló szellemi lény. Isten azonban a mi Urunk is akar lenni, és ezt úgy mutatja be, hogy szabadítással hívja magához az embert. Mivel Ő ÚR ezért hatalma van arra, hogy szabadítson, törvényeket adjon és kormányozza a világmindenséget. Érdekes az Én-Te szókapcsolat is, amely arra vágyára mutat rá Istennek, hogy szeretne közösségbe, szövetségi viszonyba kerülni népével amelynek ősatyái megkapták ezt az ígéretet. Isten Önmagát szeretné adni népének. Hatalmát, védelmét, áldásait. Cserébe a népnek is el kell köteleznie magát Isten mellett és az általa adott szövetség megtartásával kinyilvánítani hűségét és feltétel nélküli szeretetét.

Ezért ez az első parancsolat a Szabadság parancsa. Isten a szabadító. A Talmud szerint a Tízparancsolat kőtáblájára Isten a „szabadságot” írta fel. Az Úr keze írása lett „bevésve a táblákra” héberül (*harut al-haluhot*), a Talmud azonban egy rabbinikus írásmagyarázati alapelve alkalmazva ezt mondja: ne így olvasd, hogy "harut" (bevésve), hanem azt, hogy „héruť” (szabadság)!⁵(2Móz 32,16)

Nem Alkotóként, Harcosként mutatkozik be hanem Szabadítóként.⁶ Isten azt szeretné ha önként szabadon imádnánk őt. Azért, mert Ő jó, mert Ő a szabadító. A tetteivel akar bennünket meggyőzni arról, hogy nála valódi szabadulás van. Isten szolgálata kínálja az ember számára az egyetlen szabadságot. Jézus is azért kapta ezt a nevet, mert Ő a szabadító.(Mt 1,21) Az újszövetségi ember Jézus Krisztusban átélheti, megtapasztalhatja a szabadságot a bűntől a kárhozattól a sátán uralma és befolyása aló az újjászületés által. Erre a szabadságra azonban vigyázni kell, mert ha nem akkor akárcsak Izrael visszatérhetünk a korábbi életvitelünkhöz és megkötözöttségeinkhez. Pál nem véletlenül ezt írja a Galatáknak:

Annak okáért a szabadságban, melyre minket Krisztus megszabadított, álljatok meg, és ne kötelezzétek meg ismét magatokat szolgaságnak igájával (Gal 5,1)

Ha valakit Krisztus kiszabadított a bűn és hamis istenek fogságából annak ki is kell tartania ebben a szabadságban. Az idegen istenek imádata ugyanis visszavisz a szolgaságba, rabságba bennünket.

Ez az idegen isten minden olyan dolog amely „úrként” jelenik meg az életünkben. Akire hallgatunk ami befolyásolja döntéseinket, meghatározza értékrendünket. Lehet az énünk, a pénz, a munka, autó, egzisztencia, társadalmi helyzet...stb. (Mt 6,24; Mk 8,34, Hab 1,11)

Ez a bűn az egyik leggyakoribb az emberek életében. Isten féltőn szeret bennünket ezért óv az idegen istenek tilalmával.

Erre a parancsolatra épül egyébként Izrael hitvallása is az egyetlen Istenről.

Halld Izrael: az Úr, a mi Istenünk, egy Úr! Szeressed azért az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes erődből. (5Móz 6,4-5)

⁵ Ne így olvassátok, hanem úgy (*al tikreú*). A pontozatlan mássalhangzók miatt alkalmazták. Pál is élt vele.

⁶ Jól látható az igék alapján, hogy Izrael szabadulása elsősorban politika-nemzeti szabadulás volt. Míg Jézus Krisztus szellemi szabadítóként jelent meg a bűnökért. Amikor majd visszatér Izrael és a nemzetek mind a kétféle szabadítást átélik.

Második parancsolat

Ne csinálj magadnak faragott képet, és semmi hasonlót azokhoz, amelyek fenn az égben, vagy amelyek alant a földön, vagy amelyek a vizekben a föld alatt vannak. Ne imádd és ne tiszteld azokat; mert én, az Úr a te Istened, féltőn-szerető Isten vagyok, aki megbüntetem az atyák vétkét a fiakban, harmad és negyedíziglen, akik engem gyűlölnék. De irgalmasságot cselekszem ezeríziglen azokkal, akik engem szeretnek, és az én parancsolataimat megtartják. (2Móz 20,4-6)

A második parancsolatban Isten a bálványimádás tilalmát fekteti le. Isten ugyanis Szellem és ezért nem lehet őt ábrázolni semmilyen módon. Az imádatának tehát szellemben és igazságban kell történnie nem faragott képek által. Isten ugyanis nem az anyagi világ része hanem annak Teremtője. Így a tárgyak nem tudják közvetíteni Isten természetét jelenlétét. Az ember ugyanis mindig próbálja Istent kézzel fogható, látható módon kiábrázolni. Ez a bukás óta így van, mert Ádám és Éva a büntelenség állapotában érzékszervei által is kapcsolatban volt Istennel. A bukás után viszont ezek a funkciók kiestek és az ember az Istent csak materiális módon szeretné megközelíteni. Jézus azonban Tamásnak is kijelentette, hogy azok a boldogok akik nem látnak és hisznek. (Jn 20,29)

Biblia sorba veszi a fokozatokat az égtől a föld alatti területig. Mert Babilonban kezdődött a bálványimádás „fentről”, ők a napot-holdat-csillagokat imádták, de Egyiptomban már a férgek is imádták, tehát egyre alacsonyabb szintre került az „isten” kiábrázolása. Erre a nemzetközi bálványimádásra is utal Pál apostol, sőt kijelenti, hogy amiket imádnak azok természetük szerint nem is istenek, vagyis nem rendelkeznek Isteni jellemvonásokkal. (Rm 1,21-23; Gal 4,8) A vége mindig az, hogy teremtményt imádnak a Teremtő helyett. Ezért kerültek a nemzetek Istenismeret tekintetében szélsőségekbe, mert korábbi Noé által kapott valós ismeretüket lecserélték bálványokra, amelynek gyökere Babilonból ered.⁷ Isten féltőn szerető Isten, mert óvni szeretné az embert. Az apákat azért figyelmezteti, mert ha ők nem szeretik Istent akkor az utódaikat is bajba sodorják. Generációs átkot közvetítenek a bálványimádás által amely a negyedik generációig is kihat. Olyan hajlamot örökítenek amely a gyermeket is megfertőzi. Sok család problémája ide vezethető vissza! Áldástalanság, betegségek, megoldatlan problémák...stb. Nem az anyagi oldalt kell sok esetben figyelembe venni, hanem a szellemi törvényszerűségeket. Ha valaki generációs átok alá került akkor Isten megoldása a Krisztus vére. (1Pt 1,18)

Isten ezért szólítja fel az embereket, hogy térjenek meg a bálványimádásból. A Biblia szerint Isten elnézi a tudatlanságból elkövetett bálványimádást és kész kegyelmet adni megtérés által. (Csel 17,29–30) Ugyanis sok ember azt hiszi, hogy tárgyak tisztelete imádata vagy azzal való foglalatosskodás elfogadottá teszi őket Isten előtt, de ez hazugság! Viszont Isten irgalmassága ezerszeres. Áldása sokszorosa az átoknak. Aki figyelembe ezt a törvényszerűséget Isten áldását tapasztalja meg az életén.

Az újszövetség világosan tanítja, hogy Istennek a hívők életében kell kiábrázolódnia a Szent Szellem által. (2Kor 3,18) Vagyis Isten jelenlétét, jó illatát a mennyei polgároknak kell tükrözniük. Ez azért lehetséges, mert egyedül az ember teremtett Isten képére és hasonlatosságára ezért csak az ember tud valami hiteleset is bemutatni Istenről. A bukott, bűnben élő ember képtelen erre, sőt maga gyárt bálványokat. Viszont aki Krisztusban van az Új teremtés és képes arra, hogy Istent bemutassa a világnak és imádatára irányítsa a figyelmet. Az tehát a normális ha nem kegytárgyak hanem megtért, Istenfélő emberek hordozzák Isten jelenlétét egy társadalomban. Ez ugyanis egy egész nemzetet vihet vissza Isten áldása, kegyelme alá.

⁷ Nimród volt Bábel alapítója. Aki létrehozta a bálványimádást. Noé és családja a szövetség révén helyes Istenismerettel rendelkezett ezt lépték túl a bábeli építkezéssel az emberek és Isten ezért ítéletet gyakorolt.

Harmadik parancsolat

Az Úrnak a te Istenednek nevét hiába fel ne vedd; mert nem hagyja azt az Úr büntetés nélkül, aki az ő nevét hiába felveszi. (2Móz 20,7)

Ez a törvény Isten nevének a leértékelése ellen szól. A hiába kifejezés azt jelenti, hogy hazug, álságos módon. Isten nevét nem köthetjük össze hamissággal, hazugsággal. Káromkodásra, hamis esküvésre, mai napig „divat” Isten nevét használni. A történelem során is folyamatosan, rendszeresen visszaéltek Isten nevével. Isten nevének a degradálása súlyos bűn. Senki sem használhatja Isten nevét büntetlenül hatalmi visszaélésekre, zsarnokságra, gyilkosságra, káromkodásra, igazságtalanságra. Ez a fajta hazug viselkedés egyúttal Isten személyének lejáratása, (gonosz, kegyetlen, milyen Isten az olyan, aki...stb.) erkölcsi hiteltelenítése, mert olyan dolgot kapcsol Istenhez, az Ő Nevéhez amit nem helyesel. Isten azért is bünteti a Nevével való visszaélést, mert az konkrétan, Személye ellen irányuló bűn. Ha megértjük azt, hogy abban az időben mit is jelentett maga név vagy névhasználat akkor fogalmat alkothatunk arról, hogy miért is súlyos bűn az Isten nevével való visszaélés.

Mit is jelent Isten Neve? Isten kijelentette magát Mózesnek: Vagyok Aki Vagyok (JHVH). A héber Létigét nehéz magyarul pontosan visszaadni. Azért is, mert a JHVH mozaikszó a létige betűiből rakták össze.⁸

A zsidó rabbik rendszerint az Örökkévaló kifejezést értik alatta. Ezt a Nevet ki sem ejtették hanem az Adonai kifejezést használták vagy egyszerűen a *Hasem*-et (a Név). Ez volt a főpapi süvegen is. Isten a Nevét kinyilatkoztatta Izraelnek úgy, hogy még egy helyet is kiválasztott, hogy ott legyen a Neve. De a visszaélést megtiltotta. A héber név *אֲדֹנָי* (sém) kifejezés nemcsak magára a nevet, hanem tekintélyt, elismertséget és hírnevet is jelent. A név magát a személyt jelölte valamilyen szinten. Elég csak a Bibliában szereplő névadásokra gondolni! Ézsau vörös volt, Mózes vízből kihúzott. Isten is ad új nevet az övének. (1Móz 17,5; Jn 1,43);

Isten neve és a hatalom szorosan összefügg egymással.(2Móz 9,16) Isten Neve erőt hordoz és képes csodát tenni. Ezért lehet védelmébe menekülni.(Péld 18,10) Ugyanakkor nem véletlen, hogy az Istenkáromlás büntetése halál volt.(3Móz 24,16)

A Bibliában több példa is van a Név hiábavaló felvételéről. Pl. hamis esküvés, hazug próféciák, A hamis esküvés ugyanis beszennyezi Isten nevét. (3Móz 19,12) A hamis próféciák pedig Isten felkent prófétái elleni fellépést jelentik. (Jer 29,9)

Ugyanakkor esküdni lehetett ártatlanság esetén. (2Móz 22,10) Ha valaki nem tudott már kihez fordulni igazáért akkor Istenre is esküdhettek hiszen ártatlansága esetén ez semmilyen következménnyel nem járt. Fellebbezni lehetett földi igazságtalanság esetén. Ha valaki úgy vélte, hogy az állami ítélet nem jogszerű akkor A hamis prófécia visszaélés az Úr nevével. (1Sám 24,12-13)

A „hiába” szó a héber szövegben a hazug és hiábavaló bálványokkal kapcsolatban is rendszeresen előfordul.(Jer 18,15; Jón 2,9; Zak 10,2) Ebben az értelemben „Ne használd az Úr nevét varázslásra, babonaságokra.” értelemmel is bírhat.⁹ Ez pedig komoly figyelmeztetés az olyan prédikátoroknak, prófétáknak akik az Úr Nevében ígérek fűt-fát Isten felhatalmazása nélkül. Hiszen ki merné kritizálni vagy kétségbe vonni azt amit mondtak, mert „Ő az Úr áldott, felkent” szolgája. Sok keresztény óvatlanul, bölcstelenül nyitott az Úr dolgaira a természetfölöttire. Lelki kiskorúságuknál fogva nincsenek kifejlett érzékeik, hogy azonnal gyanakodjanak. Számukra minden új és amiben az Úr neve van az csak jó lehet. Azonban a Biblia arról beszél, hogy sok esetben, pont az ilyen hiszékenységet és naivságot használják ki az önjelölt „felkentek” akik pénzért és elismertségért becsapják az embereket. A parancsolat ismerete ez ellen is védelmet ad!

8 HJH = volt [ejtsd: hajá] HVH = van [ejtsd: hove] JHJH = lesz [ejtsd: jije] Összevonva: JHVH = Örökkévaló

9 Raj Tamás rabbi. Bibliaiskola, a Szentírás kulcsszavai és szállóigéi (Makkabi kiadó, 2003. p.167-168)

Hegyi beszéd

"Ismét hallottátok, hogy megmondatott a régieknek: Hamisan ne esküdjél, hanem teljesítsd az Úrnak tett esküidet. Én pedig azt mondom néktek: Teljességgel ne esküdjetek; se az égre, mert az az Istennek királyi széke; Se a földre, mert az az Ő lábainak zsámolya; se Jeruzsálemre, mert a nagy Királynak városa; Se a te fejedre ne esküdjél, mert egyetlen hajszálat sem tehetsz fehérré vagy feketévé; Hanem legyen a ti beszédetek: Úgy-úgy; nem nem; a mi pedig ezeken felül vagyon, a gonosztól vagyon." (Mt 5,33-35)

Jézus is erre a parancsra gondolhatott amikor a hamis esküvésről beszélt. Szerintem alapvetően nem az esküvés tilalmáról van itt szó hanem arról, hogy milyen életet is kell élnünk, hogy szavahihető emberek legyünk. Aki ugyanis megbízható ember, annak nem kell mindenfélére esküdni, hogy tekintélyt adjon mondanivalójának. Amit kimondunk az legyen az amit kimondtunk. Jézus alaposan leírja korának esküvési kritériumait, pl. az égre, földre, Jeruzsálemre...stb. Ezek ugyanis Istennel kapcsolatosak és ezért Személyére is történik esküvés. Ez pedig kimeríti a harmadik parancsolat hiábavalóságát. Jakab apostol szintén utal erre a kijelentésre a levelében és hozzáteszi, hogy ellenkező esetben kárhoytatás (ítélet) alá kerül az esküdöző ember. Szó szerint képmutatóvá válhat valaki ha állandóan esküvéssel bizonygatja magát, mások előtt.(Jak 5,12)¹⁰

Az esszéneusok, azt tanították, hogy „akinek nem lehet hinni eskü nélkül, az már el is van ítélve”. „A te igened legyen igen, és nemed nem” szerepel a Talmudban is.¹¹

Éppen a Hegyi Beszédben beszél Jézus arról is a „Mi Atyánkban, hogy Isten nevének Szentségéért járjunk közbe.(Mt 6,9b) Ezt csak úgy tudjuk megtenni ha valóban Atyaként ismerjük, szeretjük és tiszteljük Őt! Ha hívők vagyunk akkor nem fogunk feleslegesen „Uram Uramozni”, és „Isten nevében” beszélni zöldségeket. Megszokásból, énekelni, imádkozni, az Úr nevében hívőknek sem szabad! Megfontoljuk-e azt, hogy Istennel kapcsolatban mikor és mit beszélünk?

Az újszövetséghez kötődik Isten nevének egy másik kinyilatkoztatása is. Ez pedig azoknak adatott, akik megtértek, újjászülettek. Ez pedig Jézus Neve. Ez a név a filippi levél szerint minden név fölé lett helyezve.(Fil 2,9) Ennek a Névnek a birtokosa rendelkezik minden hatalommal égen és földön, valamint a föld alatt.(Fil 2,10) Ebben a Névben is kell összegyülekezni, hogy az Úr jelenlétét megtapasztalhassuk.(Mt 18,20)

Hasonlóan az Ószövetséghez, aki ezt a Nevet vallja annak mindennemű hamisságtól el kell határolódnia.(2Tim 2,19)

Ha valaki megtér akkor felhatalmazást kap arra, hogy ennek a Névnek az összes áldását élvezze. Ezért történhetnek Jézus Nevében jelek-csodák, gyógyulások, démonűzések, halottak feltámasztása, de még a bemerítésnek is ennek a névben kell történnie.(Mk 16,17-18) Sőt célkitűzés, hogy Jézusnak a Neve bennünk azaz általunk megdicsőíttessék! (2Th 1,12)

¹⁰ Érdekesek a különböző szövegvariánsok. Ugyanis a Kár.-ban kárhoytatásnak a MBT-ben ítéletnek fordított szó két értelmű. A 'υποκρισιν} (hüpokriszin) szó képmutatót jelent. Viszont ha az előtagot leválasszuk akkor 'υπο κρισιν vagyis ítélet alatt lévőtt jelent! Mivel az eredeti szövegvariánsok egybeírt szavak voltak a szövegösszefüggés segíthet feloldani ezt a kis nyelvtani rejtélyt! (Jak 5,12)

¹¹ Talmud (Bába Mecia 49a, Tánchúma Vájjikrá 7)

Negyedik parancsolat

Megemlékezzél a szombatnapról, hogy megszenteljed azt. Hat napon át munkálkodjál, és végezd minden dolgodat; De a hetedik nap az Úrnak a te Istenednek szombatja: semmi dolgot se tégy azon se magad, se fiad, se leányod, [se] szolgálád, se szolgálóleányod, se barmod, se jövevényed, aki a te kapuidon belül van; Mert hat napon teremté az Úr az eget és a földet, a tengert és mindent, ami azokban van, a hetedik napon pedig megnyugovék. Azért megáldá az Úr a szombat napját, és megszentelé azt. (2Móz 20,8-11)

A negyedik parancsolat a szombat törvénye. Az eredeti kifejezés jelentése szerint ez a munkától való megszűnés, a nyugalom napja. „Megemlékezzél...” A kifejezés arra utal, hogy már korábban is létezhetett szombat törvénye. Isten ezt még a Teremtéskor határozta meg. (1Móz 2:2–3a) Az áldás a pihenőnapon azt jelenti, hogy Isten megosztja a javait a szombati nap által. Ebben mindenkinek részesednie kell, még az állatoknak is!

A munka az ember számára az Istenképűségből fakadó belső szükséglet, lételem. Aki nem dolgozik az leépül mind fizikailag mind lelkileg-szellemileg. Ha az emberben nincs meg a kreativitás, alkotókészség bármilyen elvégzése iránt az nem normális dolog. Ugyanakkor az „orrvérzésig” tartó munkamánia szintén egészségtelen. Isten nem véletlenül adta a 6+1 napos ciklust. A hetedik napon ezért be kell lépnie az Isten jelenlétébe. Nem dolgozni hanem pihenni ki kell a hat napi munka után és Isten ebben a helyzetben is megáldja az embert. Isten megszentelte, vagyis elkülönítette a többi naptól a szombatot.

Az igazi értelmét ennek a napnak az Úsz. jelenti ki. A szombat törvényének a legfontosabb célja az élet, maga Krisztus. Ezért mondta Megváltónak, hogy „a szombat lőn az emberért, nem az ember a szombatért” (Mk 2,27) Valamint „A szombatnak is ura az Embernek Fia.” (Mt 12,8) Vagyis a teremtés hetedik napja kezdettől, fogva Krisztus uralma alá rendeltetett Erre hivatkozik Jézus is, amikor a Bethesda-i beteget meggyógyítja szombaton és farizeusok tiltakozására, miszerint a szombati teher hordozás tilos – ugyanis vitte az ágyát - ezt mondja.

Jézus pedig felele nekik: Az én Atyám mind ez ideig munkálkodik, én is munkálkodom.

(Ján 5,17)

Tehát Isten azzal, hogy befejezte a teremtést csak az alkotói munkájától pihent meg de nem a világot fenntartó munkájától! Az Új Szövetségben a szombat jelentősége megváltozott, mert Krisztus betöltötte a törvényt. Ez az oka annak, hogy aki Krisztusban van az a nyugalomban (sabbatban) van. Zsid 4,9-10 „Mert mi, hívők, bemegyünk a nyugodalomba...” (4:3a) Tehát a megtérés által a valódi szombatba kerül az ember, hiszen a fizikális szombat csak árnyék volt Krisztus dicsősége mellett. (Kol 2,16-17, Zsid 10,1)

A szombattal kapcsolatosan két fontos kijelentést találunk még Izrael szerepét illetően.

Az egyik szerint a szombatot azért kell megtartania Izraelnek, mert az jel Isten és a nép között és biztosítja a népet arról, hogy Isten megszenteli őket ezen a napon. (2Móz 31,13)

Amikor Isten szövetséget kötött Izraellel a Sinai hegy lábánál, a szombat volt a jegy, amely jelezte Isten és Izrael kapcsolatát. Tehát a szombat jel volt ahogyan a szivárvány Noénak és a körülmetélés Ábrahámnak. A szombat tehát nem lustálkodást jelentett a zsidóságnak, hanem arra szolgált, hogy az emberek összejöjjenek lakóhelyükön hallgassák, tanulmányozzák, szólják Isten igéjét, amely egyben Erec Izrael alaptörvénye (alkotmánya) is volt.

A másik, hogy a szombat szerepe Ézsaiás szerint a gyönyörűség napja és Isten áldásainak hordozója. (58,13) Mégis Jézus Krisztus korára elviselhetetlen teheré és szigorú kötelezettséggé vált, mert megfosztatták a korabeli rabbik annak szellemi tartalmától. Ez több konfliktus forrása is lett. Az első keresztények fokozatosan álltak át Jézus Krisztus feltámadásának ünnepe miatt a hét első napjának megülésére. Azonban a szombat kérdése lelkiismereti kérdés maradt. (1Kor 16,2; Ap.Csel 20,7; Rm 14,5)

Ötödik parancsolat

Tiszteld atyádat és anyádat, hogy hosszú ideig élj azon a földön, amelyet az Úr a te Istened ad te neked. 2Móz 20:12

Az ötödik parancsolat már a második kőtáblához tartozik. Azonban egyes rabbik, ezt még az első táblához, vagyis az Istennel kapcsolatos parancsokhoz értik. Miért? Több olyan igevers van ugyanis, amelyek szerint a szülőkkel kapcsolatos dolgok párhuzamba állíthatók az Istennel kapcsolatos felelősségünkkel. Pl. Az Úr és a szülők tisztelete, Istenfélelem és a szülők félelme, valamint az átkozódás Isten és szülők irányában. (2Móz 20.12 - Péld 3,9; 3Móz 19,3 - 5Móz 6,13; és 3Móz 20,9 – 3Móz 24,15) Ezek megítélése is ugyanolyan súllyal esik latba a törvénykezéskor. Nem véletlenül mondták a zsidóságban, hogy a szülők a földön Isten képmása. Aki őket nem tiszteli, az magát az Urat sem tudja tisztelni. A szülők tiszteletének hiánya a társadalmi beilleszkedésnek a gátja is lehet, hiszen aki egy családban nem tud alkalmazkodni az, hogy fog tanáraival, munkaadóival szemben tiszteletet tanúsítani!

Ehhez a parancsolathoz nagyszerű ígéret párosul, mégpedig a hosszú élet ígérete, Ezt Pál apostol is hasonlóan látja, de ugyanakkor az atyákat is figyelmezteti a helyes nevelési módra. (Ef 6,2-4) Ugyanő mondja a Timotheusnak írt levelében, hogy a gyermekek és unokák segítsenek a magára maradt szülőknél. (1Tim 5,4) Ha valaki ezt nem teszi meg és nem visel gondot a háza népéről az egyenlő azzal, mintha Isten nélkül élne. (1Tim 5,8) Ezekből is jól látszik az egymásrautaltság hiszen előbb a gyermekekről gondoskodik a szülő, majd idős korára a szerepek felcserélődnek és a gyermekek támogatják a szüleiket. A mai korban azért nehezebb ezeket az ígéretet helyesen értelmezni, mert abban az időben, főleg Izraelben több generáció élt együtt és ezért ezt könnyebben végre lehetett hajtani ha az ember szíve is tiszta volt ebben a dologban.

Ez a parancsolat a mai társadalmakban, főleg a nyugati típusúakban jelentősen átértelmeződött. A szülők sem akarnak a „gyerekek nyakán” lógni és a gyermekek sem tudnak mit kezdeni a szülők ellátásával ha gond adódik. Sőt, sok esetben a szülők segítenek be anyagilag a kezdő házasságoknak. Bár sok helyen jól kiépített szociális rendszer van, nyugdíj, idős otthon, foglalkoztatóház, ezek azonban a személyes törődést és gondviselést nem helyettesíthetik. Könnyebb egy idős szülőt betenni valami elfekvőbe, mint személyesen gondját viselni. Tény, hogy a mai korban a megélhetési gondok az idő hiánya és a megváltozott társadalmi berendezkedés, nem könnyíti meg ennek a parancsnak megélését és a benne lévő áldásnak a megtapasztalását.

Emlékezhünk arra a hagyományra Izraelben, ami Jézus korában reneszánszát élte. Ez a korban nevű felajánlás volt a templom számára. Ha ezt felajánlották, akkor ezt nem lehetett felhasználni a szülők megsegítésére, mert a vének szerint a templom a szent és magasabb rendű. Jézus azonban arra utal, hogy a hagyomány nem írhatja felül az Isten ígését ami a szülők tiszteletéről szól. (Mk 7,9-13) Vagyis már abban a korban is megpróbálták kijátszani az Isten ígését a vallási vezetők tanítása nyomán! Jézus mindenben jó példát hagyott ránk, hiszen még a kereszten függve is gondoskodott édesanyjáról, hogy ne maradjon támasz nélkül. (Jn 19,26-27)

A tisztelet természetesen nem merül ki csupán anyagi áldozathozatalban. Kiterjed a megbecsülésre a szófogadásra és az együttélés házi rendjének betartására is. Az egy fedél alatt lételem nem mindig könnyű és az elköltözés a tiszteletlenséget még nem váltja ki. Meddig terjed a tisztelet határa. Általánosságban elmondható, hogy a szülőknek addig kell engedelmeskedni amíg olyan dolgot nem kérnek ami bűncselekmény, Istenellenes tett vagy a megtérés útjába való odaállítás. Ez utóbbi azonban nem keverendő össze a szektás elkülönüléssel! Ilyenkor Istennek kell az engedelmisségét megtenni és a többit Őreá bízni. A szülők tisztelete tehát erkölcsi és anyagi kötelesség. A mai világban is kell keresni annak a lehetőségét, hogy ezt az ígét amennyire lehetséges megéljük. A hosszú élet titka Isten ígéje szerint a szülők tiszteletével

Hatodik parancsolat

Ne ölj. 2Móz 20,13

A második kőtábla felebaráti parancsai közül az élet szentsége az első. Nem véletlenül a legsúlyosabbal kezdődik a felsorolás a gyilkosság tilalmával. Mivel az életet Isten adta ezért végső soron Ő is rendelkezik vele. Éppen ezért az embernek nincs joga más és saját élete felől Isten akaratát mellőzve döntést hozni. Ő az élők Istene ahogy a sadduceusoknak Jézus is kijelentette, (Mk 12,27) Az özönvíz előtt Isten nem rendelkezett földi bíróság felállításáról, a gyilkost államilag nem lehetett kivégezni. A vér csak hozzá kiálthatott.(1Móz 4,10) Káint sem lehetett büntetlenül megölni. Ez azonban olyan mértékű visszaélésre adott okot a lelkiismereti korszakban, hogy az özönvíz után Isten már elrendeli a hatóság felállítását. (1Móz 9,6) Itt minden gyilkos elnyeri méltó büntetését, mert az Isten képeire teremtett embert, nem lehet büntetlenül megölni. Mózes törvényében ezért is szerepelnek menedékvárosok, hogy aki véletlenül ölt embert az ott menedéket találjon. Viszont a szándékosan gyilkoló ember még az oltárnál sem remélhetett menedéket. Ilyen volt pl. Joáb esete is.(1Kir 2,29) A vérbosszú is „legális” volt. (4Móz 35,19) A szemet-szemért elv is arra vonatkozott, hogy az ítélet nem lépheti túl az okozott sérülést! Mivel a tízparancsolat polgári életvitelt szabályozott a háborús törvények ettől eltérőek voltak és mind a mai napig azok.¹²

Mai korunk sok olyan dolgot nem tart gyilkosságnak, ami pedig ezt az ígét kimeríti. Pl. az abortusz ami nem más, mint a nők önrendelkezési joga. Az euthanázia a kegyes halál csak a szenvedés megelőzése. Ha ez utóbbi legálissá tehető akkor ez egy erkölcsi Rubicon átlépése, mert a következő lépcsőfok már egy másik kategória lesz és egyre több dologra lehet majd azt mondani, hogy a halállal megoldható! Azonban úgy látom, hogy a jogos önvédelmet Isten nem ítéli el. Amikor valaki a családja személyes élete védelmében nem tud mást tenni csak emberélet árán menekülni akkor nem hiszem, hogy Isten ítélet alá vonná őt.

Az öngyilkosságról is megoszlanak a vélemények. Pillanatnyi elmezavarra hivatkoznak a pszichológusok mivel szerintük ez lehet az utolsó pont ahonnan már nincs önkontroll sem. Isten szemében azonban ez is gyilkosság, mert valaki saját magát öli meg ebben az esetben. Érdekes azonban az öngyilkosság legális, passzív formája, mint pl. a túlzott munka és stressz következménye az infarktus és az agyvérzés. Vagy a káros szenvedélyekkel való élés és a kábítószeres fogyasztása. Ezek éveket, évtizedeket vesznek el értelmetlenül az ember életéből. Vagy a rákkeltő hatási vegyi-biológiai szennyezések a profit miatt. Már mindenünk szennyezett, a föld a víz a levegő. Lehetne sorolni, hogy az ember hogyan pusztítja mag és a környezete életét és életfeltételeit. Ha valaki nem tudja tisztelni a földi életet az az örökkévaló életet is semmibe veszi.

Viszont ez az ige nem jelenti azt, hogy az ember táplálkozási céllal állatot ne vághatna le. Az ölés tilalma ugyanis elsősorban az emberre vonatkozik és csak másodlagosan az állatvilágra, de ott is csak abban az esetben ha passzióból, szórakozásból történik. Isten ígéje világosan rendelkezik ilyen állatvédelmi törvényekkel, mint pl. abban, hogy a madárnak csak a fiókáit lehetett megenni az anyát nem! (5Móz 22,6-7) Jézus a szombattal kapcsolatban jegyzi meg, hogyha egy állat beleesik a kútba még azt is ki kell menteni, ez még nem töri meg szombati pihenést. (Lk 14,5) Pál apostol pedig világosan kijelenti, hogy a hentesről nyugodtan vehetünk húst és elfogyaszthatjuk,(1Kor 10,25;1Tim 4,4)

A szülők felelőssége is nagy abban a tekintetben, hogy milyen értékrend szerint nevelik gyermekeiket. A TV és a média ontja magából a gyilkosságokat és az erőszakosabbnál, erőszakosabb jeleneteket. Ezek már korán személyiségzavarhoz vezethetnek. Nem lehet értékrend egy gyereknek, hogy veréssel és gyilkolással minden probléma lerendezhető.

¹² Viszont itt is előfordulnak civilek ellen elkövetett gyilkosságok és ez más megítélés alá esik, még hadi események alatt is!

Hegyi Beszéd

Hallottátok, hogy megmondatott a régieknek: Ne öl, mert aki öl, méltó az ítéletre. Én pedig azt mondom néktek, hogy mindaz, aki haragszik az ő atyjafiára ok nélkül, méltó az ítéletre: aki pedig azt mondja az ő atyjafiának: Ráka, méltó a főtörvényszékre: aki pedig ezt mondja: Bolond, méltó a gyehenna tüzére. Máté 5,21-22

A ne öl kifejezés az eredeti görög nyelvben nem felszólító/tiltó módban, hanem jövő idejű cselekvő kijelentő módban áll. Vagyis szó szerint ez lenne a fordítása: nem fogsz ölni! Azért szokatlan ez a fülünknek, mert itt hebraizmusról van szó, ami ilyen módon fejezi ki a tiltást. Máté szándékosan így fordította mivel olvasói zsidókeresztények voltak és megértették ennek a háttérét.

Jézus a Hegyi Beszédben már a motivációnál kezdi a gyilkosság tilalmának értelmezését. Nem a végeredményre a cselekedetre, hanem a gondolatra a szív indulatára mutat rá a gyilkosság kapcsán. Ugyanis az ember szíve az amelyben megfog a bűnös gondolat amelyet majd a tett fog követni. Később is mondja, hogy a szív milyen forrása a gonoszságoknak.(Mt 15,19) Az egyik alapvető indíték a harag a másik ember személye ellen.¹³ Ennek lehet az oka pl. féltékenység, irigység, Ilyen gondolatokat nem lehet megtűrni a szívben. Pál is írja, hogy a harag ne menjen le a haragunkon.(Ef 4,26) Ugyanis a harag teljesen képes megfertőzni az embert és végül ilyen súlyos tettekben megnyilvánulni. A legtöbb országban mind a gyilkosságot, mind annak kísérletét törvény bünteti, de a gondolati szintű gyilkosságra nincs paragrafus. Isten azonban ezt is számon tartja!

Az ige arról is beszél, hogy nemcsak a gondolat hanem a szó is gyilkolhat. Azok a szavak amelyeket Jézus megemlít, becsületsértő kifejezések voltak abban az időben. A ráka üresfejű, bolond embert jelentett. Az arám kifejezés gyöke a köpni szó vagyis Jézus itt a leköpésre utal ami a keleti kultúrában mind a mai napig az egyik legnagyobb sértésnek számít. Aki ezt teszi az Jézus szerint megérett az ítéletre. Itt egyébként a Szanhedrin (Nagytanács) kifejezés szerepel. A bolond kifejezés, ami a legmélyebb sértések közé tartozott az pedig egyenértékű a kárhozattal.

Jézus tehát igen komolyan vette az ember személyének méltóságát. A látszólagos szigorúság arról szól, hogy már a kezdet kezdetén tudjunk megálljt parancsolni a gyilkos indulatoknak s gondolatoknak. Főleg azért mert aki enged ezeknek a gyilkos indulatoknak egy szintre kerül magával a sátánnal aki embergyilkos volt kezdettől fogva.(Jn 8,44)

Pál azt mondja, hogy a gyilkosság a test cselekedetei közé tartozik és pont ilyenek miatt adatott a törvény, hogy ezt megpróbálja meggátolni.(Gal 5,21; 1Tim 1,9) János apostol pedig azt mondja: hogy "egyetlen embergyilkosnak sincs örök élete, ami megmaradhatna benne" (1Jn 3,15).

13 A görögben a harag nehezítelést is jelent ráadásul a folyamatos jelenidő állandó haragra utal!

Hetedik parancsolat

Ne paráználkodjál. 2Móz 20,14

A ne paráználkodj kifejezés az eredetiben – mind a héberben, mind a görögben – szó szerint a házasságtörés tilalmára utal. A Biblia ugyanis különbséget tesz a paráznaság és a házasságtörés között. Minden házasságtörés paráznaság, de nem minden paráznaság házasságtörés. Mivel a házasságtörés szövetségi viszony ezért Isten ennek a kapcsolatnak a védelmét írja elő és a házasság szentségét védi!. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy a paráznaság szabad lenne, csak más megítélés alá esik.

A házasságtörés tilalma messze túlmutat az alapjelentésen. Ugyanis végső soron a társadalmat és a nemzetet is védő parancsolatról van szó. Ha egy társadalomban nincsenek egészséges családok, akkor a társadalom is egészségtelen lesz. A gyerekeknek, vagyis a következő generációnak szüksége van arra, hogy szerető családban nőjön fel ahol a szülők követésre méltó példaképek.

Nem véletlenül, hogy az elmúlt 30-40 évben a házasság a szemérmesség és a szexuális tisztaság olyan mértékű változáson ment át amire korábban talán gondolni se mertek volna az emberek. Ma már nyíltan lehet látni a magazinokban, Tv-ben, hogy a szexualitás mennyire lealjasodott és üzletté vált. A házasságot ódivatú dolognak tartják és az ember „kiteljesedésének” gátját látják benne. Ugyanis az elkötelezettséget és a másik iránti felelősséget nem akarják felvállalni. Kulcsfontosságú prófétai beteljesedése ez a 1Tim 4,3-nak napjainkban. Olyan mennyiségben zúdítták az emberre lépten-nyomon az erkölcstelenséget, hogy a kísértés elől is alig lehet kitérni. Ez vonatkozik a ruházatra a kihívó viselkedésre, a kacérkodásra is. Salamon – akinek volt tapasztalata a nők terén! - azt írja több helyen is a példabeszédekben, hogy a parázna nő mivel is csábít. Hízlekedés, édes beszéd, álnokság, kihívó öltözet, mindez lelkiismeret-furdalás nélkül (Péld 2,16; 5,2; 7,10; 30,20) Kitér arra is, hogy a házasságtörésnek milyen következményei lesznek. Anyagi csőd, pusztulás, Isteni szövetség megtörése, halálba visz (Péld 2,17; 6,26; 7,27) Nem életlenül írja Pál de Péter apostol is, hogy az istenfélő asszonyok mértékletesen, tisztességes öltözzenek.(1Tim 2,9; 1Pét 3,3) A férfiaknak pedig egy szövetséget kell létrehozni a szemeikkel, hogy a kívánság bűnébe ne essenek. (Jób 31,1)

Itt jól megfigyelhető két egészségtelen véglet. Az egyik a nyílt szemérmetlen szexualitást propagálja, míg erre az egyház válasza sok esetben a helytelenül propagált és nem biblikus válasz volt, ezzel leértékelte Isten ajándékait, amit a házasságban helyezett el. Apácakolostorok, szerzetesrendek csak gyermeknemzésre adatott a házasság tanítása... stb.!

Ez az ige egyértelműen arról szól, hogy a szexualitás és annak minden öröme két szövetségben lévő félnek - egy férfinak és nőnek – a szövetségi rendszerébe helyezte Isten. Ezért érdekes, hogy aki nem a szüzesség tisztaságával megy a házasságba sok esetben küzd a bűntudattal, hogy miért nem várta ki az igazit.

A fiatalok egyre korábban kezdik a szexuális életet és egyre több tragédia van a korai terhességből, abortuszból, széttört kapcsolatokból. Isten tiltása nem valami ellen hanem valami mellett, a házasság rendelkezésének megvédéséért adatott.

Aki védelmébe veszi a nyílt házasságot, a korai szexualitást annak egy kicsit szét kellene néznie maga körül, hogy milyen gyümölcsök vannak neki. Leányanyak, csonka családok, elvadult fiatalok, szingli élet. Erről már kevesebb szó esik a híradásokban. Éljen a mának ez a jelszó de a felelősség már nem kerül szóba. Könnyű ott hagyni a másik felet a problémában és a bajban. Nagyon fontos ezért főleg a fiatalok szívére helyezni Salamon Intelmét, hogy a szerelmet ne keltsék fel korán.(Én. Én. 8,4)

Isten nagyon sok gazdagságot és értéket helyezett el a házasság szövetségében. Ezért van ítélet alatt aki ezt a szövetséget megrontja.

Hegyi Beszéd

Hallottátok, hogy megmondatott a régieknek: Ne paráználkodjál! Én pedig azt mondom néktek, hogy valaki asszonyra tekint gonosz kívánságnak okáért, immár paráználkodott azzal az ő szívében. Mt 5,27-28

Jézus Krisztus akárcsak a gyilkosság tilalma kapcsán szintén az indítékra helyezi a hangsúlyt. A házasságtörés gyökere ugyanis a szív kívánságaiban és vágyaiban lehelhető meg. A gondolat édesgetése fog előbb-utóbb rossz gyümölcsöt hozni.

Megváltónk világosan mondja, hogy a házasságtörés már a szívben is megtörténhet. A görög igeidő itt is arra utal, hogy nem egyszeri cselekményről van szó hanem folytonosságról vagyis parázna lelkületről, szellemiségről amely nem lett idejében kidobva. Ha ránéz egy nőre „csak az” jár az eszébe. Ezzel Jézus is nagyon éles határt húzott meg, hogy a házasságot védelmezze. Érdekes, hogy ez a gondolati szintű vétkezés feltűnik az ószövetségben is. (Péld 23,33)

A házassággal kapcsolatban Isten tökéletes akarata a szentség és a tisztaság minden területen;(Zsid 13,4). A válás azonban nem Isten akarata. Jézus Krisztus világosan kijelentette, hogy „amit Isten egybekötött azt ember el ne válassza”;(Mk. 10:9)

Ugyanis ez a cselekedet korábbi egységet, amit a két fél alkotott durván szétdarabolja, megcsonkítja! A válólevél gyakorlatát is elutasította Jézus Krisztus, mert az nem volt benne Isten tervében csak a bűnös állapot miatt engedélyezte Mózes és ezt még a rabbik is eltérően értelmezték;(Mt 19,8)¹⁴Jézus Krisztus ezt a gyakorlatot szünteti meg és erősíti meg Isten korábbi kijelentéseit. A válás egyetlen törvényes indoka a másik fél paráznasága, vagyis a szövetség megtörése, ami viszont Isten szemében gyűlöletes dolog;(Mal 2:14,16). Ugyanakkor egy elvált fél ismételt házassági is házasságtörésnek számít Isten előtt;(Mt 19:9). Fontos azonban, hogy Jézus ezekben az esetekben sem javasolja automatikusan a válást, és nem is ajánlja azt. A megbocsátás és megbékélés lehetősége ekkor is fennáll. Ha azonban valaki el akar válni, nincsen megkötve. Ebben az esetben az újránházasodás is lehetséges.

Az apostoli levelekben is kifejeződik, hogy a házasság védelmét fontosnak tartják Pál a korinthusi gyülekezetnek ír azokról a helyzetekről, amikor valaki házasságkötése után jut megtérésre, és házastársa hitetlen marad A hitetlenül kötött házasság továbbra is érvényes, a hívőnek nem szabad elválnia házastársától, és ne is kezdeményezze a válást;(1 Kor 7:12-13). A hívő félnek úgy kell élnie, hogy házastársát megszentelje, magatartása által megnyerje (1Pt 3,1-7). Ha viszont a nemhívő fél nem akar együtt élni vele, akkor ne akadályozza a válást. Ilyenkor a válás után a hívőnek van lehetősége az újránházasodásra ugyanis nincs szolgaság alá vetve és az Úrban társat választhat magának. Az újránházasodásra ezért lehetőség van akkor, ha az egyik fél meghal, paráznaság esetén, és ha a hitetlen házastárs el akar válni. Ha a válás és újránházasodás nem igei módon történt, akkor ismerjék el, hogy házasságkötésükkel házasságtörést követtek el. Bánják meg Isten előtt bűnüket, és kérik bocsánatát. Az új házasságban élők ne váljanak el egymástól, hanem fogadják el Isten kegyelmét, és éljenek egymással hűségben és szeretetben.

Isten igéje nem kerte el amikor a következőket írja a házasságtöréssel kapcsolatban *Avagy nem tudjátok-e, hogy igazságtalanok nem örökök Istennek országát? Ne tévelyegjétek; se paráználj, se bálványimádók, se házasságtörők, se pulyák, se férfiszéplősítők, se lopók, se telhetetlenek, se részegesek, se szidalmazók, se ragadozók nem örökök Isten országát. 1Kor 6,9-10*

A házasságtörésből való megtéretlenség kizáró ok az Isten Királyságából!

¹⁴ Sammaj szerint pl. bármilyen erkölcstelenség lehetett az ok míg Hillél szerint már az odakozmált étel is válóok. Sőt példa volt rá, hogy egy nőt csak éjszakára kívántak meg „feleségül vették” majd reggel válólevéllel útnak engedték!

Nyolcadik parancsolat

Ne lopj. 2Móz 20,15

Ez a parancsolat a magántulajdon szentségéről szól. Az emberi élet szentsége és a házasság szentsége után Isten az ember magántulajdonának a védelméről ad kijelentést. Isten ígéje szerint minden embernek joga van személyes tulajdonnal és vagyonnal rendelkeznie. Ezért az anyagi jellegű kérdések, pénz, kamat, uzsora, befektetés, hitel...stb., mind-mind beletartozik. Éppúgy, mint a vagyontárgyak ingóságok és ingatlanok területe is. Viszont vannak nem fizikális jellegű lopások is mint, pl. más feleségének elszerezése, károkozás, Isten meglopása, gyülekezeti visszaélések az ajándékokkal...stb.! Tehát ennek a parancsolatnak az értelmezését nem szabad csupán elítélt bűnözőkre, rablókra, tolvajokra alkalmazni, hanem sajnos sok helyen jelen a tisztességes emberek mindennapjaiban is. A gazdag ugyanúgy lop, mint a szegény. A vágy ami abból fakad, hogy valami nincs és meg akarom szerezni egyidős az emberiséggel. Bármilyen rendszer, társadalom van éppen jelen a lopás legszélesebb skálája megtalálható benne.

Itt is az a probléma, hogy milyen értékrend szerint nőünk fel és milyen értékrenddel találkozunk a társadalomban. Egy gyermek még sokszor nem is gátlástalanul, hanem kíváncsiságból, hiányérzetből veszi el a másik radírját, ceruzáját. Ha a szülő ilyenkor résen van és korigáltatja vele a dolgot, akkor azzal sokat tud segíteni neki. Ha viszont kimarad a nevelésből ez a terület később nagyobb baj is származhat belőle.

A nagyobb baj az ha egy országban vezető szinten történnek lopások és anyagi bűncselekmények. Különösen akkor probléma ez ha nem követi jogos büntetés a cselekedetet. Ilyenkor az állampolgárok jó része „feljogosítva” érzi magát arra, hogy ő is megtegye, mert úgysem lesz következménye. Nem mindegy, hogy egy országnak ilyen szempontból is milyen vezetői vannak.(Esa 1,23)

Az is jól látható, hogy a mai kultúrában a lopás relatív fogalommal vált. A legtöbb esetben nem is bűnnek tartják, hanem ügyességnek, leleményességnek. Olyan jelszavak mögé bújtatják a lopást amellyel legitimizálni akarják tettüket. Régen az volt a jelszó a kommunista rendszerben, hogy mivel a gyár a népé ezért nem lopok csak hazaviszem belőle a részemet! Ma már kifinomultabb változatok vannak ennél. A kevés fizetés mellé, jól jön egy kiegészítés, a főnöknek ez semmi, de nekem sokat jelent, ha neki lehet, akkor nekem is...stb. Megcsaljuk szolgáltatókat, az adóhatóságot, munkaadónkat.

Nem véletlen, hogy kamerákkal teli világban élünk. A boltokban, gyárakban, közterületeken mindenhol figyelnek bennünket. Régen a törvények szigorúbban védték a magán és köztulajdont. Ma a legkisebb büntetési tételek közé tartozik a lopás. Lehet, hogy a ma ember ezeket a dolgokat nem tartja lopásnak de Isten bizony szemében azok.

A lopás azonban ritkán létezik önmagában. Az ige szerint a következő lépcsőfok a hazugság majd a csalás következik.(3Móz 19,11) A bűn vonzza a bűnt és halmozza a vétkeket. Nem véletlenül, mondja az ige a tolvajokkal, lopókkal kapcsolatban, hogy átok van a házában,(Zak 5,4)

Isten viszont arról is beszél az ígében, hogy a saját népe is meglop(hat)ja Őt. Nem adja meg a tizedet, nem ad neki hálát jótéteményéért, nem Őt dicsóíti. (Mal 3,8-9; Esa 43,23)

Mid van amit ne kaptál volna? Teszi fel a kérdést Pál. (1Kor 4,7) Isten gyermekeinek még inkább hangsúlyt kellene fektetnie a tisztességes életvitelre. Az Isten elleni lopások sokszor nem is tűnnek olyan súlyú bűnnek, mint maga a konkrét lopás. Ezért könnyű megszokni az áldásokat és egy idő után már természetesnek tűnik. Ha pedig az Úr egy kicsit visszatartja a kezét, akkor jön a lázadás, zúgolódás, hogy miért van ez meg az életemben. Isten ezért maga kínálja a gyógymódot. A megtérés segíthet két fontos területen. Az egyik a hálátelt élet, hogy megelégedettek leszünk és nem kívánjuk meg más tulajdonát és becsületesen fogunk élni.(1Tim 6,6) A másik pedig, hogy munkával keressük meg a mindennapit és még adakozni is tudunk keresetünkből, mert ezen Isten áldása nyugszik meg. (Ef 4,28)

Kilencedik parancsolat

Ne tégy a te felebarátod ellen hamis tanúbizonyságot. 2Móz 20,16

Ebben a parancsolatban a hamis tanúságtétel, a hazugság minden formája ellen lép fel Isten. A lopás a paráznaság és az ölés a legtöbb esetben cselekedet. Itt viszont a nyelv bűnéről a szájjal elkövetett bűnről van szó! Egy embernek a személye, személyisége érték az Isten szemében. Ennek becsületét védi a kilencedik parancsolat.

Ez a parancsolat magába foglalja a rágalmazás rossz hír terjesztésének tilalmát, akár egyes emberekről, közösségről, népről is van szó! E parancsolatnak célja az, hogy mivel Isten, aki igazság, és gyűlöli a hazugságot, mi is az igazságot juttassuk érvényre, felebarátunkkal szemben. A parancs hangsúlya azon van, hogy rágalmazással és hamis vádaskodással, ne rontsuk a másik ember hitelét. A rágalmazást külön is megemlíti az ige *Ne járj rágalmazóként a te néped között; ne támadj fel a te felebarátodnak vére ellen. Én vagyok az Úr. (3Móz 19,16)*

Szó szerint: „Ne járj, mint egy házaló”. Ez olyan személyre utal, aki mindent bejár és gyűjti, a híreket, pletykákat, személyes titkokat. Majd mindezeket máshol továbbadja. A rágalmazó, ember, a rabbik szerint olyan, mint a gyilkos, mert az ember jó hírnevét rombolja le. A hazugság hordozása szintén súlyos bűnnek számított. (2Móz 23,1)

A hamis tanúság összetett kijelentés. Mózes törvénye és a Biblia más kijelentései megerősítik ezt. A törvény szerint tanúk nélkül senkit sem lehetett elítélni. A tanúknak is legalább ketten kellett lenniük és egybehangzóan állítaniuk a vádat. (5Móz 19,15-20) A két vagy három tanú jelentősége az Újszövetségben is megmarad. A vezetők elleni vádat egy gyülekezetben csak két vagy három tanú szavára lehet elfogadni. (1Tim 5,19)

A hamis (sz.sz. erőszakos) tanút az általa kért ítélettel kellett sújtani. Ezzel párhuzamosan ha embertársadat valamilyen bűntettel vádolják, és a te birtokodban van ártatlanságának bizonyítéka, nincs jogod azt a bíróság előtt elhallgatni. Sőt ha egy izraelita káromlást hallott de nem jelentette akkor az a bűn őt is terhelte. (3Móz 5,1)

Ugyanakkor lehetőség szerint nyújtsunk védelmet a jogtalanul rágalmazott, megvádolt, hírbe kevert embernek. Itt is igaz, hogy aki tudna jót tenni de nem teszi bűnévé válik az. (Jak 4,17) A ma embere azt hiszi ha nem teszi tönkre a másik embert akkor nem jut előrébb az életben. Mivel ezt látja jórészt maga körül ezért azt gondolja, hogy ehhez neki is joga van. Előfordulhat ez nem csak a törvény előtt hanem munkahelyen, iskolában családban egyaránt. Fel sem lehet mérni a kárát annak ami egy ember életével történhet ha igaztalan dolgok keringenek felőle. Bizalmatlanság, hiteltelenség, megbízhatatlanság, lehet róla a kialakult vélemény amely az emberi kapcsolataira is kihathat. Sokszor nagyon nehéz ezek után újra bizalmat kiépíteni és felépíteni. Egy egészséges munkahelyi légkört is tönkre lehet tenni mindenféle híresztelésekkel. Hívő emberként itt is nagy szerepe van a sóként és világosságként való helyállásnak.

A Bibliában három igen tanulságos történet van a hamis tanúskodással kapcsolatban. Az első Nábót szőlőjével kapcsolatos. (1 Kir. 21.fej.) Acháb király megkívánta a közeli szőlőföldet ami Nábót tulajdonában volt. Miután nem kapta meg és durcás lett, felesége az istentelen Jezabel vette át az ügy intézését. Két hamis tanúval azt állította, hogy Nábót káromlást szolt mire megkövezték őt és birtok a királyé lehetett.

A legismertebb Jézus Krisztus pere és elítélése. Itt az is különös, hogy zsidó Nagytanács keresett hamis tanúkat, hogy el tudják ítélni Jézust. Mivel ez nem sikerült, Jézus megvallásra kényszerítették identitásával kapcsolatban, amit Ő őszintén meg is vallott. Ez már jogalapot adott arra, hogy elítéljék. (Mt 26,59-62, Mk 14,55-59)

A harmadik István diakónus az első mártír volt, akit Mózes törvényének a megsértésével vádoltak. Ehhez felbújtottak embereket, hogy igazolják állításukat. (ApCsel. 6,11-15) Ezek is intő példák számunkra, hogy felebarátunkkal szemben hogyan is viselkedjünk. A nyelv bűnei azok amelyek a legtöbb pusztítást képesek okozni, mondja Jakab apostol levelében. (Jak 3. fej)

Tizedik parancsolat

Ne kívánd a te felebarátodnak házát. Ne kívánd a te felebarátodnak feleségét, se szolgáját, se szolgálóleányát, se ökrét, se szamarát, és semmit, ami a te felebarátodé. 2Móz 20,17

Az előző parancsolat a felebarát személyéről az utolsó pedig a tulajdonának védelméről szól. A rabbik szerint, aki az utolsót megtartja az képes az összes többit is megtartani. Ugyanis ez olyan, mint egy gyökér a kívánság fája. Gyümölcsei a lopásban, házasságtörésben, sőt gyilkosságban jelentkeznek.

Az utolsó parancsolat tehát kívánság szintjén mutatja be a bűn okát. A héber תַּמָּה (čhamad) kifejezés több mint kívánság. Önző a mások jogait Isten jogrendjét, figyelmen kívül hagyó megkívánásról beszél az ige. Ezt használja az ige Éva és Ákán kapcsán is (1Móz 3,6; Jós 7,21) Salamon pedig szintén tilt az idegen asszony iránti kívánságtól. (Péld 6,25) Mikeás próféta a hatalmon lévő emberek visszaéléséről beszél, akiknek még az ágyukban is a gonoszságon jár az eszük. Ha valamit megkívánnak azt megszerzik és nyomorgatják az embereket. (Mik 2,1-2)

A kívánság amely minden esetben a szívben fogalmazódik meg a legnagyobb kihívás elé állítja az embert. A lopást és rágalmazást még lehet is jó neveléssel, erkölcsös viselkedéssel valamelyest kezelni, de a bűnös emberi természetből fakadó vágyakozást már nem nagyon lehet. A polgári és büntetőtörvények a vágyakozást nem büntetik. Isten azonban azt mondja, hogy ne...!

Ehhez természetfölötti erőre, új szívre, Istentől megszentelt életre van szükség. Jakab apostol így írja le a folyamatot a szívben kezdődik.

Hanem mindenki kísértetik, amikor vonja és édesgeti a tulajdon kívánsága. Azután a kívánság megfogván, bűnt szül; a bűn pedig teljességre jutván halált nemz. Jak 1:14-15

Ha valaki sokáig dédelget egy bűnös kívánságot a szívében, az mint egy mag kikel és bűnt hoz világra majd végül pusztulásba dönti az embert. Ha te azt akarod, ami a felebarátodé akkor azon kezdesz el gondolkodni, hogy lehetne megszerezni, lopni és ezért még csalni is. A kívánság tilalma a felebarát életének minden területét átfogja. Otthonát, feleségét, családját, háztartását, munka és közlekedési eszközeit egyaránt. Ma azt mondhatnánk, hogy ez a felebarát családi háza, a felesége, beosztottai, alkalmazottai, vállalkozásai, autói, háziállatai...stb. Ne kívánd a munkahelyi beosztását, előreléptetését, prémiumát.

A kívánság oka általában az irigység a fősvénység. Sok ember nem tud megelégedni azzal a mije van és mások tulajdonának a megszerzéséből látja a kiutat a maga számára. Vagy külön akar lenni a másiknál és egyre több mindent halmoz fel törvénytelenül. A napjainkban elterjedt lakossági adósságcsapda is elkerülhető lett volna ha az emberek nem kívánságaik hanem eszük szerint döntöttek volna egy-egy hitel felvételekor.

Isten ígéje a legjobb gyógyszernek a megelégedést tartja. Ha van ruházatunk és élelmünk elégedjünk meg vele. (1Tim 6,8) Ez nem jelenti azt, hogy nem vágyhatunk többre hanem azt, hogyha az élet alapvető dolgaival rendelkezünk, már azokért is legyünk hálásak. Isten tud többet adni de ez az Ő áldása révén jön létre és azzal nem szerez bántást semmi mondja Salamon. (Péld 10,22) A megváltottak, bővülködnek az áldásban de a gazdagság iránt vágy bűnbe viszi az embert. (Péld 28,20)

Amikor valaki Isten áldásában él akkor nem az érdekli, a másiknak mije van, hanem az, hogy Isten mivel gazdagított már meg engem. Áldja az Urat feleségéért, munkájáért, egzisztenciájáért. Meg van győződve Isten gondviselő kegyelméről. A benne lakozó Szent Szellem által képes a tagjaiban, testében lévő kívánság bűnével leszámolni. (Rm 6,12)

6, A törvényadás következménye

Jól látható, hogy nincs ember a földön, aki maradéktalanul eleget tudna tenni akár a törvény akár a Hegyi Beszéd elvárásainak. Miért adta akkor Isten a törvényt? Mi volt a célja vele?

Ha törvényekről, rendeletekről előírásokról hallunk az első reakció általában az, hogy korlátokat, falakat akarnak körénk építeni. Általában ez a természetes reakció. Szeretünk önállóak, függetlenek, szabadok lenni. Istennek a törvénnyel nem az ember bosszantása volt a célja hanem egészen más. Egyfelől Izraellel kapcsolatban szabályozta a szövetségi viszonyt. Másrészt az emberiség számára adta, hogy erkölcsi értékrendjét bemutassa. Azonban ennek az erkölcsi rendnek a bemutatása szükségszerűen rávilágított az emberiség legnagyobb problémájára a **bűnre és bűnös hajlamra!**

A törvény legfontosabb célja ezért megmutatni azt, hogy a bűnbe esett emberben nincs meg a képesség Isten akaratának megcselekvésére. A törvény önmagában egy jó dolog. Pál apostol ezt írja ezzel kapcsolatban

Azért ám a törvény szent, és a parancsolat szent és igaz és jó. (Rm 7,12)

Tudjuk pedig, hogy a törvény jó, ha valaki törvényszerűen él vele, (1Tim 1,8)

Vagyis a törvény ellen senkinek semmilyen kifogása nem lehet. Lehet törvényszerűen is élni, de ez még nem vezet el a megigazuláshoz. Nem a lázmérő hibás ha valaki beteg. Az csak jelzi a problémát. Ilyen a törvény is. A következő diagnózis lehet vele felállítani.

a, Az ember felismeri benne bűnös állapotát

Annak okáért a törvénynek cselekedeteiből egy test sem igazul meg ő előtt: mert a bűn ismerete a törvény által vagy. Rm 3,20

A törvény képtelen arra, hogy az embert megigazítsa. Isten ugyanis nem annak szánta. Arra való, hogy az embert szembesítse a bűn kérdésével. A folyamatos törvényszegés döbbsenti rá az embert, hogy bűnös. Amit Isten megkövetel tőlem, azt nem tudom megtenni. Ha nincs törvény akkor nincs törvényszegés sem. Nem véletlen tehát, hogy Isten a törvény által.

b, Rájön arra, hogy nem tudja betartani

Mert tudom, hogy nem lakik én bennem, azaz a testemben jó; mert az akarás megvan bennem, de a jó véghezvitelét nem találom. Mert nem a jót cselekeszem, melyet akarok; hanem a gonoszt cselekeszem, melyet nem akarok. Rm 7,18-19

Pál rádöbbsent arra, hogy az óemberi természetében nincs jó dolog. Ugyanis akárhogy szeretné a jót tenni, vagyis isten törvényének megfelelni nincs rá módja. Sőt ellenkezőjét éri el, mert a gonoszt hajtja végre. Bár nem akarja, de a testében lévő bűn megakadályozza abban, hogy folyamatosan a jót tegye. Korábban egyértelműen kijelenti, hogy nincs olyan ember, aki jót tudna cselekedni. Legyen az pogány vagy zsidó az mindegy.(Rm 3,12) A megromlott emberi természet arra, hogy Istennek tetsző módon éljen. Ez a krízis leginkább a vallásos ember krízise, aki nincs megtérve. Mert amikor vallásos dolgokat tesz, sohasem lehet megelégedve magával. Teljesen mást fog megtapasztalni, mint amit szeretne. Ugyanis nincs benne a Szent Szellem, aki azt erőt adná amellyel meg tudni öldökölni hústestének kívánságait és kiiktatná az Isten ellen lázadó hajlamot!

c, A bűnnel megterhelt élete átok alatt tartja

Mert akik törvény cselekedeteiből vannak, átok alatt vannak; minthogy meg van írva: Átkozott minden, aki meg nem marad mindazokban, amik megírattak a törvény könyvében, hogy azokat cselekedje. Gal 3,10

A törvény cselekedeteinek a be nem tartása átok alá vitte az embert, mert maga a törvény bünteti így azokat kik nem tudnak megfelelni minden előírásának! Ennek az átoknak a következményei a mindennapok tapasztalatává vált az embernek. Az átok alatt lételem szellemi megterheltséggel, vallásos cselekedetgyárral, intoleranciával párosul. Nem véletlenül mondja Pál, hogy a Krisztusi szabadságot a törvény alatt lévők kémelelik, sőt irigylük. Frusztrálja őket, hogy valakit Isten úgy is elfogad ahogyan ő szerintük nem volna helyes.

d, Isten megoldása Krisztus

Mert a törvény vége Krisztus minden hívőnek igazságára. Rm 10,4

Ne gondoljátok, hogy jöttem a törvénynek vagy a prófétáknak eltörlésére. Nem jöttem, hogy eltöröljem, hanem inkább, hogy betöltssem. Mt 5,17

Az ember a törvény követelése alól nem menekülhet. Saját erejéből a testében, tagjaiban lévő bűnök miatt képtelen betölteni azt, hogy Isten előtt megálljon. Isten azonban Krisztusban ezt a problémát oldotta meg. Ennek két oldala volt. Egyrészt Krisztusnak minden egyes pontját, betűjét, utolsó vesszőjét be kellett töltenie a törvénnyel kapcsolatban. A Hegyi Beszédben le is szögezi, hogy ez a küldetése. Nem eltörléssel, hanem betöltéssel kezeli az emberi törvénytelenégeket. Ennek Ő maradéktalanul eleget tett. Ha viszont Krisztus ezt megtette és Isten elfogadta, akkor a második oldal lép érvénybe, ez pedig Krisztus személyének a befogadása. Ezáltal a törvény elérte a célját, ugyanis elvezette az embert ahhoz a Személyhez, aki a törvénnyel kapcsolatos minden problémát megoldott.¹⁵

Miután kiderült, hogy Isten törvénye milyen helyzetbe is hozta az embert nézzük meg, hogy a bűnnel kapcsolatban mi az Isten álláspontja. Hogyan rontotta meg az embert a bűn és, hogy ez milyen módon befolyásolta az Istennel való közösséget.

¹⁵ Ennek a pontos részleteire és bemutatására az utolsó alkalommal kerül sor amikor a különböző megváltással kapcsolatos fogalmakat nézzük meg!

IV, A bűn hatása az ember életében

1, A bűneset (ismétlés)

A teremtéstörténet kapcsán már volt szó a bűnesetről. A bűnt nem Isten akarta és nem Ő volt a szerzője. A szellemvilágból eredt egy csodálatos kerub szívéből tört fel a lázadás szelleme. Ő volt az, akitől Ádámnak és Évának oltalmaznia kellett volna saját magukat és a teremtettséget. Ádám és Éva azonban megszegtek Isten parancsát, fellázkodtak ellene. Megszegték az öszövetséget. Elhitték azt, hogy Isten gonosz és féltékeny, aki sajnálja a jó dolgokat tőlük. Csábította őket a gondolat, hogy istenné válhatnak, engedtek a kígyó szavának és bűnbe estek. Ezzel óriási tragédiát követtek el, amely az egész emberiségre kihatással lett. A legsúlyosabb következmény a szellemi halál volt, amely miatt az Istennel való harmonikus kapcsolat megszakadt. Ez a későbbiekben fizikai halálba megyen át az élet végén. Ezt pedig az második halál követi, ha valaki földi életében nem állítja helyre az Istennel való közösségét.

Az ember munkája nehezítetté vált a nőknek pedig az anyaság és férjjel való közösségben akadnak problémái. A bűn behatolt az élet minden területére. Halál és gyász, betegség és fájdalom az emberi lét mindennapos velejárója lett. A teremtett világ ítélet alá kerülése pedig magával hozta a természeti katasztrófák legszélesebb skáláját is. Ezután ár nem uralkodik korlátlanul az ember az állatvilágon, hanem fenyegetést jelent életére nézve egyes állatok támadása.

Azonban Isten az Ő kegyelméből, már a bűneset után megígéri egy Mag születését az asszonytól, aki majd a kígyó fejét megtapossa! Ennek az előkészítését és megvalósítását nevezi a Biblia üdvtörténelemnek.

A bűn hatásáról, kiterjedéséről és az emberre gyakorolt hatásáról, főleg az újszövetségben találunk meg doktrinális alaptételeket.

2, Az eredendő bűn fogalma

Eredendő bűnnek azt a bűnt nevezzük, amelyet Ádámtól örököltünk természetes születésünk folytán szüleinktől.¹⁶ Ez a láncreakció egészen Ádámgig megy vissza. Mivel Ők vétkeztek csak a saját „fajukat” tudták szaporítani és így gyermekeik is örökölték bűnös természetüket. Az eredendő bűn az eredeti igazságosság és szentség hiányában, valamint emberi természetünk megromlásában jelentkezik. Ez azt jelenti, hogy mindenki, aki ezen a földön világra jön egyaránt bűnös. Ez minden emberben megvan anélkül, hogy egyetlen bűn elkövetésre is lett volna alkalma az életben.¹⁷

Dávid ezt írja az egyik zsoltárában

„Ímé én vétekben fogantattam, és bűnben melengetett engem az anyám.” (Zsolt 51,7)

Vagyis ez már a fogantatáskor kezdődő dolog és nem olyan cselekmény amelyet születésünk után valamikor szerzünk meg. A kijelentésben a két legismertebb héber szó szerepel a bűnnel kapcsolatban. Vétekben (*avon*) fogantatott, bűnben (*chata*) melengetett anyám mondja Dávid. Vagyis egyértelműen a teljes romlottságról tesz tanúbizonyságot, mivel ez a két fogalom általánosságban az ember bűnös állapotát és cselekedetét lefedi.

Az eredendő bűn következménye a szellemi halál, mert az ember Istentől elválasztott módon jön a világra. Az Isten megoldása pedig a megváltás ebből az állapotból.

¹⁶ Kálvin inkább „örökölt megromlásnak” nevezi. Institutio II./1.5

¹⁷ Egyes tévtanítások tagadják ezt a tényt. Pelagius, racionalisták, sociánusok, unitáriusok...stb. Szerintük csak személyes bűnök vannak.

3, A bűn átruházása

Ez hasonlít az előzőhöz azzal a különbséggel, hogy ez nem a szüleimmel van kapcsolatban, hanem közvetlenül Ádámmal. Az öröklött bűnben több láncszem is van előttem Ádámmal de itt közvetlenül Ádámmal vagyok összefüggésben. Ádám bűne azért számít be közvetlenül nekem, mert ő volt az emberiség őse, „prototípusa” amit ő tett azt minden ember nevében tette! Az Isten és ember közötti szövetséget Ádám megszegte. Hóseás próféta ezt írja könyvében.

„De ők, mint Ádám, áthágták a szövetséget.” (Hós 6:7)

Vagyis Ádám megtörte a szövetséget, amit Isten létrehozott a teremtésben. Ebben a szövetségben Ádám az egész emberiséget képviselte. Ez egy szellemi törvényszerűség, hogy az utódokra is kiterjeszti Isten az Ő szövetségét. Egy igei példa. Ábrahám egy győztes csata után tizedet ad Melkicedeknek Sálem Pap-királyának. (1Móz 14,20) Viszont a zsidó levélben, Pál ebből így vezeti le a lévita papság alárendeltségét a Melkisedeki papsághoz képest.

És hogy úgy szóljak, Ábrahámnál fogva tized vétetett Lévitől is, a tizedszedőtől, Mert ő még az atyja ágyékában vala, amikor annak elébe ment Melkisédek. (Zsid 7,9-10)

Vagyis amikor Ábrahám tizedet fizetett akkor azt az ágyékában lévő (meg sem született) dédunoka Lévi is kifizette. Ezért a Melkisedeki papság fölötté áll a Lévitai papságnak, mert tizedet kapott tőle. Lévit tehát Isten az örökkévalóság távlatából úgy tekintette, mint aki már benne volt Ábrahám ágyékában a Melkicedekkel történt találkozáskor. Ábrahámmal hasonlóan Isten az Ádámmal való szövetségkötéskor Ádámban is benne látta a leszármazottakat, vagyis ezúttal az egész emberiséget.

Ezért fontos látnunk azt, hogy mivel az emberiség Ádámban ezt a szerződést egyoldalúan megtörte, szerződészegővé vált, ezért nincs jogalapja arra, hogy Istent számon kérje! Főleg olyan dolgokban nem amelyeket ebben a szerződési keretben garantált.

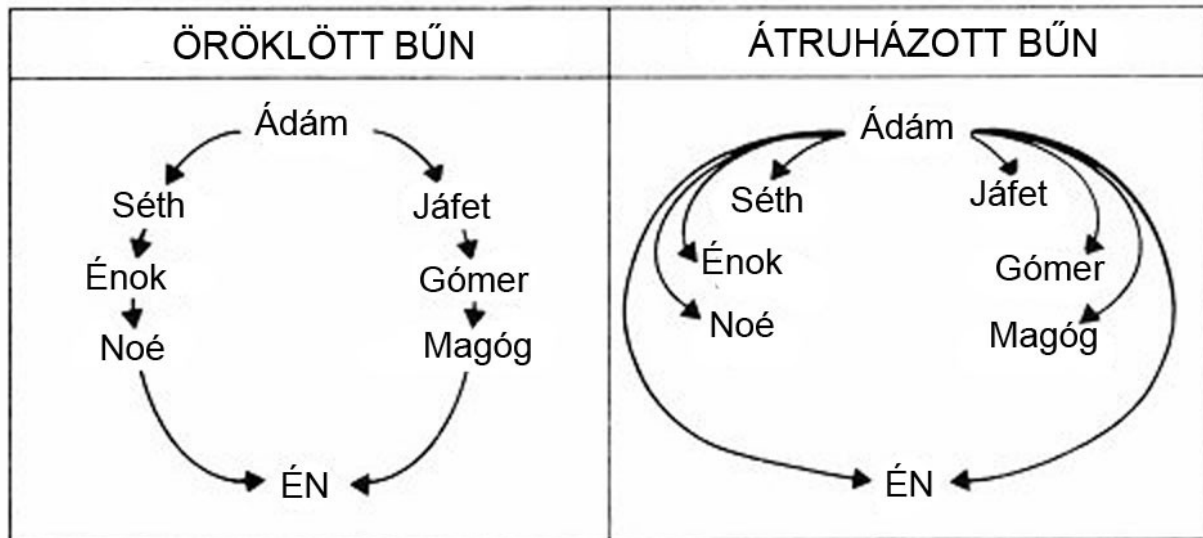
Kulcsigevers:

Annak okáért, miképpen egy ember által jött be a világra a bűn és a bűn által a halál, és akképpen a halál minden emberre elhatott, mivelhogy mindenek vétkeztek; Róm 5,12

A bűn egyetlen ember által lépett be az emberiség életébe és ez Ádám volt. A bűn következménye azonban a halál volt. Mivel ez Ádámban az ősatyában történt ez lett az alapja minden ember földi születésének. Mindenkire elhatott tehát nemcsak némely emberre a történelem során, hanem minden emberre. Onnan lehet tudni, hogy ez a halál az eredendő bűn következménye, hogy a csecsemők is meghalnak pedig személyesen még bűnt nem cselekedtek. De van bennük valami amely miatt a halál órájuk is kiterjesztheti hatalmát. Ez pedig a bűnös természet. Amikor tehát még meg sem voltunk akkor már Ádámban elbuktunk.

Egyesek a mindenki vétkezett kifejezést a személyes bűnökre értik vagyis arra, hogy nem bűnösen születünk csak azzá válunk. Ezzel az érveléssel csak az a baj, hogy ez az ige Ádámról szól és a vétket hozzáköti személyéhez. Ezt erősíti meg a szövegösszefüggés is. A fizikai halál tehát az átruházott bűn miatt jut érvényre, míg a szellemi halál az öröklött bűn következménye. Ez a két állapot a szellemi és fizikai halál mindkét esetében egyformán igaz.

Mert mindnyájan vétkeztek, és szűkölködnek az Isten dicsősége nélkül. Rm 3,23

(Charles C. Ryrie nyomán)

4, Személyes bűnök elkövetése

Micsoda tehát? Különbek vagyunk-e? Semmiképpen nem. Mert az előbb megmutattuk nyilván, hogy zsidók és görögök mindnyájan bűn alatt vannak; Amint meg van írva, hogy nincsen csak egy igaz is; Nincs, aki megértse, nincs, aki keresse az Istent. Mindnyájan elhajlottak, egyetemben haszontalanokká lettek; nincs, aki jót cselekedjék, nincsen csak egy is. Nyitott sír az ő torkuk; nyelvükkel álnokságot szólnak; áspis kígyó mérge van ajkaik alatt. Szájuk telve átkozódással és keserűséggel. Lábaik gyorsak a vérontásra. Útjaikon romlás és nyomorúság van. És a békességnek útját nem ismerik. Nincs isteni félelem az ő szemük előtt. Róm 3,9-18

Pál apostol itt a személyes felelősségről és bűnökről beszél. Ez alól a tevőleges bűnök alól a csecsemők egyedül a kivételek! Van azonban egy lényeges dolog. Nem azért vagyunk bűnösök, mert bűnt követünk el, hanem mivel bűnösök vagyunk természetünkből adódóan, ezért vétkezünk. A bűnös állapot a gyökér és a gyümölcse a bűnös cselekedetek.

Az előző igeversekből világosan kiderül, hogy akár törvény alatt lévő zsidóról van szó, akár törvény nélküli pogányról egyaránt bűnösök Isten szemében. Az ítélet alapja a zsidók esetében a törvény a pogányok esetében a szívbe írt törvény a lelkiismeret. Az előbbieket nem tudták megtartani az utóbbiak pedig különböző bűnök mélységeibe keveredtek bele. A lelkiismeret nagyon érzékeny műszer világosan jelzi, hogyha valaki olyat tesz ami a lelkiismeret ellen szól vagy jelez, hogy ne tedd meg!¹⁸

A „bűn alatt vannak” kifejezés pontosabban úgy adható vissza, hogy *bűnben vannak*. Pál itt megszemélyesíti a bűnt. Majd következik a tételes felsorolása, hogy miben is áll ez a személyes vétkeesség állapota. Ószövetségi idézetek sokaságával jelenti ki, hogy mit is értett a „bűnben vannak” kifejezés alatt

- 10-12-es versek; Préd. 7,20 vagy Zsolt. 14,1-3;
- 13. vers; Zsolt. 5,10 vagy 140,4
- 14. vers; Zsolt. 10,7
- 15-17-es versek; Ézs. 59,7-8 és Péld. 1,16
- 18. vers; Zsolt. 36,1.

¹⁸ A lelkiismeret kifejezés olyan Istentől kapott szellemi képesség amely képes a „bekódolt” erkölcsi törvényeket jelezni. Ezért a tetteinkre is hatással van. Isten ígéje által javítható a funkciója.

Döbbenetes lista! Kezdődik azzal, hogy nincs egyetlen igaz (megigazult) ember sem. Vagyis olyan, akit Isten felmentene az ítélet alól. Ez is jelzi, hogy a törvény nem képes senkit sem eljuttatni a megigazultság állapotáig.

Majd arról van szó, hogy nincs olyan ember, aki megértse, nincs aki keresse Istent. Ez érdekes gondolat. Ugyanis a pogányokról, akik az igaz Istent nem ismerik azokról talán elmondható ez a mondat, de a zsidóság is ide tartozik. Hogyhogy? A választott nép nem ismeri Istent, nem érti meg Őt? Jézus azt mondja, hogy a vezetők tévelyegnek, mert nem ismerik sem az írásokat, sem pedig az Isten hatalmát. (Mt 22,29) Pál pedig szintén a római levélben írja, hogy a zsidóság nem ismeri Isten igazságát és buzgóságuk nem Isten ismereten alapul! (Rm 10,2-3)

Ezután a jó cselekedetek hiányára helyezi a hangsúlyt Pál. Itt nem általában véve vett jó cselekedetről, hanem a hitből fakadó cselekedetről van szó. Olyannyira komoly ez Isten szemében, hogy a hívők jó cselekedetei előre el lettek készítve Krisztusban. Tehát nem mi találjuk ki, hogy mi a jó cselekedet, mert erre képtelenek vagyunk! (Ef 2,10)

A nyelv bűnei hasonlóan a tízparancsolat egyes igéihez kimerítik a beszéd minden bűnét. A gyilkos cselekedetek és indulatok szintén szerepelnek a jellemzésben. Hasonlón az emberiség életét a nyomorúságok, szerencsétlenségek jellemzik. Ezért a békeesség útjára sem találnak rá. Végül pedig még Istent is kizárják az életükből. Az Istenfélelmet is száműzik, mint felesleges dolgot.

A következtetés világos. Az ember teljes lénye átfertőződött, Gondolkodásmódja, beszédje, cselekedete, embertársaihoz és Istenhez való viszonya egyaránt Pál apostol a levelében azt mutatja ki, hogy az eredendő bűn univerzális, és abból kizárólag az újjászületés által lehet kitörni.

Mert mindnyájan vétkeztek, és szűkölködnek az Isten dicsősége nélkül. Rm 3,23

A személyes bűnökért mindenki maga viseli a következményt. Jeremiás ezt írja:

Mit zúgolódik az élő ember? Ki-ki a maga bűneiért [bűnhődik]. JSir 3,39

Az utódok ezekért nem lesznek megítélve. Viszont lehet olyan következménye, hogy rossz példával kihatással lehet a következő generáció gondolkodására, tetteire.

A Biblia többféle ilyen személyes bűnt is megkülönböztet. Van *halálos bűn*, és olyan is amelyik nem az, vagyis *bocsánatos bűn*. (1Jn 5,16-17). Van olyan bűn is, - Szent Szellem káromlása -amire *nincs bűnbocsánat* semmilyen üdvtörténeti időszakban. (Mt 12,31-32).¹⁹

A paráznság az egyetlen olyan bűn, amelyet a testében követhet el az ember. (1Kor 6,18) A katolikus teológia számon tartja, még az ún. hét főbűnt. Kevélység, fősvényesség bujaság irigység, torkosság, harag, jóra való restség. Nem önmagukban tartják súlyos bűnnek őket kat. teológusok, hanem inkább forrásnak tekintik a valóban súlyos bűnök elkövetésével kapcsolatban.

Tehát igaz, hogy egyes bűnök valóban más súllyal esnek latba, de ez az ember alapvető bűnös természetének tényén nem változtat. A bűn elkövetése, gyümölcse a megromlott emberi természetnek.

A személyes bűnök következménye eltérő a megváltott és a Krisztust még nem ismerő emberek esetében. A megváltottak esetében az Atyával való közösség megszakadása következik be. Ez bűnbánattal, bűnvallással helyreállítható. (1Jn 1,9) A hitetlenek esetében viszont a bűnök felhalmozódása következik be, amire Isten haraggal válaszol. (Rm 1,18)

¹⁹ Károly az aion (korszak, időszak) kifejezést félreérthetően fordította világnak. Azt sugallja a pontatlan fordítás, hogy bár a Szent Szellem káromlás nem de más bűn bocsánatot nyerhet a halál után. A korszak szó a legpontosabb, mert ez minden időszakot magában foglal.

Összefoglalás: A bűn fajtái²⁰

Fajta	Igehely	Átadás	Következmény	Megoldás
Öröklött	Ef 2,3	Nemzedékről nemzedékre	Szellemi halál (Ef 2,1)	Megváltás és a Szent Szellem ajándéka
Tulajdonított	Rm 5,12	Egyenesen Ádámtól	Testi halál (Rm 6,23)	Krisztus igazságának beszámítása
Személyes bűn	Rm 3,23	Nincs	Közösség elvesztése/ Isteni harag	Bűnbocsánat

20 A táblázat Charles C. Ryrie Teológiai alapismeretek című műve alapján készült. I.m. 301. old.

5, A bűn következményei az ember életében

A bűn borzalmas hatása az ember teljes személyiségét érintette, Ez kihatással lett természetesen az Istennel való kapcsolatára is. A legtöbb dolog mély és szoros összefüggésben van egymással. Az itt felsoroltak a leginkább jellemzőek és egyértelműen a bűn súlyos következményeit mutatják be.

a, Az ember természet megromlott

Melyekben jártatok egykor e világ folyása szerint, a levegőbeli hatalmasság fejedelme szerint, ama lélek szerint, mely most az engedetlenség fiaiban munkálkodik; Akik között forgolódtunk egykor mi is mindnyájan a mi testünk kívánságaiban, cselekedvén a testnek és a gondolatoknak akaratát, és természet szerint haragnak fiai valánk, mint egyebek is: Ef 2,2-3

Pál a teljes ember életvitelét írja le ebben az igében. Ez alól sincs kivétel. Az efézusi hívőknek azt írja, hogy megtérésük előtt világi módon éltek, amit a bukott angyalfejedelem irányít. Ez a külső befolyás, amely a világ részéről érkezik képes arra, hogy még a hívőt is szembefordítsa az Atyával.(1Jn 2,15) A sátán királyságának a tagja mindenki potenciálisan, amíg meg nem tér. Ebbe születik bele. Amikor a megtérés bekövetkezik, állampolgársági változtatás fut be a mennybe és a hívő Isten Királyságába kerül.(Kol 1,13) Az emberi természet megromlása tetten érhető egyrészt az engedetlenségben. Olyan személyre utal itt a ige aki meggyőzhetetlen, makacs, konok. Szó szerint olyan, mint egy nehezen kormányozható hajó.²¹ Amíg valaki nem tér meg addig élete hajóját a sátán kormányozza!

Másrészt jól látható a testies viselkedésben, amely teljesen alárendelte magát a józan értelemnek. Amit az ember kiötlött, hogy vágyait, kívánságait betöltse ahhoz mindenáron ragaszkodik. Ez pedig Isten haragját vonja magára, mert szinte állati sorba dönti le az embert. Ha nem tud felülemelkedni pillanatnyi vágyain és ösztönein akkor teljesen eltorzulhat az élete. Nem véletlenül van itt a fiúság állapota mind az engedetlenség, mind a harag kapcsán megemlítve. Ez ugyanis arra a felelősségre utal amely a fiúság állapotát jellemzi. Ez természeti megromlás, mind az ember szellemére, mind a lelkére mind a testére kihatott.

b, Értelmileg megvakult,

Akikben e világ Istene megvakította a hitetlenek elméit, hogy ne lássák a Krisztus dicsőséges evangéliumának világosságát, aki az Isten képe. (2Kor 4,4)

Itt konkrétan az elméleti sötétségre, az értelmi képesség beszűkülésére utal Pál apostol. Nem arról van szó, hogy minden ember pszichésen deformált lenne hanem arra utal, hogy elméleti képességei korlátozottak. Érdemes ebből a szempontból megvizsgálni a 12 éves Jézus Krisztus értelmi képességeit, aki büntelen volt!(Lk 2,47)

Látni kell, hogy a sátán e világkorszak istene.²² Az ember, bukása miatt ki lett szolgáltatva mindenféle praktikájának és csalásának. Legfontosabb célja az emberek kárhozatba juttatása, földi életének tönkretétele és a folyamatos szemben álló magatartás fenntartása Istennel szemben. Ő embergyilkos volt kezdettől fogva, mondja Jézusunk.(Jn 8,44)

Mivel az embereket az evangélium elsősorban az elméjükön keresztül éri el – meg kell hallani, gondolkodni kell rajta, majd valamilyen döntést kell hozni – a legfontosabb erősségeit itt építi ki a sátán. Az ember elméjére sötétséget borít, hogy ne foglalkozzanak az evangéliummal, ha hallják is, torz formában, vallásos módon hallják.

²¹ Biblia Felfedező 2.3 (Zsidó Miklós, 2009.) 543 és 545 sz. görög szó magyarázata

²² A görög szöveg az aion (korszak, időszak) kifejezést használja és nem a kosmosz (világ) kifejezést! Ugyanis pl. az ezeréves királyságban nem lesz befolyása a földre. Csak ebben a korszakban, ill. a nyomorúság idején!

Ezért nehéz az evangélistáknak sokszor a dolga, mert ebbe a megvakított sötét, bűn alatt lévő részbe kell valahogy bejuttatni az evangéliumot, úgy, hogy azt a Szent Szellem fel tudja használni. A megvakítás tulajdonképpen elzárást, sötétben tartást jelent. Ugyanis a látás kifejezésére itt nem a hagyományos szó *εἶδω οἶδα* (*eidó oida*) van leírva hanem a *αυγάζω* (*augadzó*) kifejezés szerepel ami megvilágítást ragyogást jelent. Szó szerint talán úgy lehetne visszaadni a jelentését, hogy „sötételőt húzott az ember elméje elé, hogy Krisztus fényét ne érzékelje, ne jusson el hozzá” Érdekes módon, mást beenged de az igazi Világosságot próbálja távol tartani. Ezért helytelen az a hogyan egyesek evangélizálnak, mert nem az elmét akarják megérinteni hanem az érzelmeket. Jó érzést akarnak kelteni a hallgatóban, és érzelmeiket akarják megpiszkálni hol vidám, hol szomorúan. Ez veszélyes játék, mert az ige nem az érzelmeken jut el az ember szellemébe – ahol az újjászületés történik és hitet hoz létre – hanem az elmén a megértésen keresztül! Az ember akaratát kell megcélozni, hogy döntés elé kerüljön. Világosan lássa mind a két oldalt.

A bűnnek ez a fajta következménye konkrétan az ember üdvösségét veszélyezteti. Isten kegyelméből azonban a szabad akarat segítségével lehet változtatni ezen az állásponton. Ez már az ember felelőssége, hogy kire hallgat. Valaki megnyitja magát Isten előtt és valaki bezárja a szívét. Sajnos ez általános tapasztalat. A sátán azonban nem mindenható! Azért hirdetik az evangélium, hogy Isten meggyőzze az embert elveszett állapotáról és kimentse a sötétség oldaláról.

c, Gondolkozása elvetemült lett.

És amiképpen nem méltatták az Istent arra, hogy ismeretükben megtartsák, azonképpen oda adta őket az Isten méltatlan gondolkozásra, hogy illetlen dolgokat cselekedjenek. És amiképpen nem méltatták az Istent arra, hogy ismeretükben megtartsák, azonképpen oda adta őket az Isten méltatlan gondolkozásra, hogy illetlen dolgokat cselekedjenek; Akik teljesen minden hamissággal, paráznasággal, gonoszsággal, kapzsisággal, rosszasággal; rakvák, irigységgel, gyilkossággal, versengéssel, álnoksággal, rossz erkölcsessel; Súsárlók, rágalmozók, istengyűlölők, dolyfősek, kevélyek, dicsekedők, rosszban mesterkedők, szüleiknek engedetlenek, Balgatagok, összeférhetetlenek, szeretet nélkül valók, engesztelhetetlenek, irgalmatlanok. Kik jóllehet az Isten végzését ismerik, hogy akik ilyeneket cselekesznek, méltók a halálra, mégis nemcsak cselekszik azokat, hanem az akképpen cselekvőkkel egyet is értenek. (Róm 1,28-32)

Az értelmi és a felfogó képesség után nézzük meg a gyökeret a gondolkodást! Ez ugyanis nagy hatással van arra, hogy miről milyen véleményt alkotunk és hogyan vélekedünk róla. Az előző a gonosz munkája volt, aki egy ponton túl próbálja az embert szembeállítani az evangéliummal, elleplezni előtte annak dicsőségét. Itt azonban az ember közvetlenül a bűnei hatására kerül kiszolgáltatottá a gondolkodásmódját tekintve. Ezt viszont Isten engedi meg, mert elutasították Őt. Ez a probléma forrása. Istenismerettel a bűneset után is rendelkezett az emberiség, de azt ismeretet háttérbe szorították és a maguk feje után kezdtek menni. Noé kora a bábéli torony, mind ennek a következménye. Isten ezért megengedte, hogy azt tegyék, amit akarnak, mert nem Őt választották szabad akaratuknak megfelelően. Hasonló lesz a nyomorúság kora is ahol Isten a tévelygés szellemét engedi meg azok életében munkálkodni, akik szándékosan visszautasították az igazságot. (2Th 2,11-12) A méltatlan gondolkodás szó szerint alkalmatlant, megbízhatatlant jelent, olyat amely nem állja ki a próbát!²³ Vagyis az ember gondolkodása alkalmatlanná vált az Isten akaratára szerinti gondolkodására. Ennek következménye az, hogy a gondolati szintű céltévesztés már gyakorlati bűnökben is jelentkezik. Ennek a listáját Pál felsorolja akárcsak a harmadik részében a római levélnek, amikor a nemzetek és Izrael bűnösségét foglalja össze Isten előtt. Ennek következményei lettek ezek a bűnök, a test bűnei, amelyeket nem hogy elutasítanak az emberek hanem hasonlóképpen élnek vele. Ez az alapja a „mindenki csinálja, nekem is szabad” gondolkodásmódnak.

23 Biblia Felfedező 2.3 (Zsidó Miklós, 2009.) 96 sz. görög szó magyarázata

d, Lázad Isten ellen

Mert nyilván van az Istennek haragja mennyből, az embereknek minden hitetlensége és hamissága ellen, kik az igazságot hamissággal feltartóztatják. Rm 1,18

Az Isten elleni lázadás egyik formája a tudatos szembeszegülés az igazsággal szemben. Ennek gyökere az ige szerint a hitetlenség (sz. sz. istentelenség!) és hamisság (igazságtalanság). A bűn természetét összegezi az istentelenség és az igazságtalanság szavainak használatával Pál. Ezek az Isten elleni lázadás alapvető formái. Istentelenség, amely jóval többet jelent, mint azt, hogy valaki nem ismeri Istent. Az Istentelenség megveti mind Isten személyét, mind Isten munkáját. Figyelman kívül hagyja erkölcsi törvényeit és az ember megmentésre irányuló szándékait. Ádám és Éva bűne is lázadás volt, mert Isten szövetségi feltételét, parancsát hágták át! Az istentelenség tehát az Istennel való kapcsolat megszakadása, míg az igazságtalanság az embertársainkkal való kapcsolat megszakadása. Az istentelen és igazságtalan személy nem törődik az igazsággal ami helyreállítaná Isten és felebarátai közötti kapcsolatot.

A bűn ilyen értelmezése egyedülálló és radikális ellentéte a különböző izmusok, és filozófiai irányzatokkal szemben. Ez utóbbiak az ember szellemi éretlenségéről, fejlődési megrekedéséről, beszélnek. A Biblia viszont arról beszél, hogy az ember már nem az, aminek Isten kezdetben megteremtett.

Az igazság feltartóztatása tudatos elutasítást jelent. Általában három formában jelentkezik. Az egyik esetben, ismerik az igazságot az emberek, de elutasítják azt. Jézus is azt mondja, hogy inkább maradnak a sötétségben az emberek, mint kimenjenek a világosságra. (Jn 3,20) A másik esetben az életvitelükkel fejezik ki, hogy elutasítják, végül mások számára jelentenek akadályt az igazság megismerésében. Erre utal Jézus is amikor a kisgyermekes szándékos megbotránkoztatásáról beszél. (Mt 18,6)

Isten válasza az igazság feltartóztatása esetén a haragja. Isten ugyanis sok mindenben hosszútűrő, főleg a tudatlanság időszakát tekintve, de amikor az igazságot tartóztatják fel arra a mennyi haraggal válaszol!

e, Maga választotta vallások és istentiszteletek

Ámde akkor, mikor még nem ismertétek az Istent, azoknak szolgáltatok, amik természet szerint nem istenek; Gal 4,8

A galatáknak Pál arról beszél, hogy megtérésük előtt különböző Isteneknek szolgáltak. Ezek azonban nem rendelkeznek az Igaz Isten természetével. Nem mindenhatóak, nem képesek mindenütt jelen lenni, távol vannak az emberektől. Az ember bukásának egyik tragédiája, hogy Isten személyét lecserélték maguk gyártotta istenekre azok a nemzetek akiknek alig vagy semmilyen valós Istenismeretük nem volt. Luther szerint az ember szíve bálványgyárrá vált. Ebből származtak a különböző vallások a maguk tanrendszerével, istenképével. Általánosságban elmondható, hogy keleti vallások emberközpontúak, míg a nyugati vallások Istenközpontúak. Ennek van egy olyan következménye, hogy főleg a kínai és Indiai vallásokban, a büntudat és bűnértet Istennel szemben minimális.

A **hinduizmusban** az Én azonos a kozmosszal, amit ismeret által lehet elérni, Ezért a gonoszság nem más mint tudatlanság.

A **buddhizmus** igyekszik legyőzni a szenvedést és a szomorúságot (*dukkhát*) úgy hogy a nyolcszoros nemes ösvényen jár amihez Isten segítségére nincs szükség.

A **konfucianizmus** kínai vallása emberközpontúbb és gyakorlatiasabb, mint a hinduizmus vagy a buddhizmus. Az önmegváltás elérhető az öt fő erény által, amit egy virágzó fa jelképez. Az erkölcsi tökéletesség a gyökér, az igazság általi igazságosság a törzs, a vallásos és erkölcsi cselekvési módok az ágak, a bölcsesség a virág és a hűség a gyümölcs.

A **kínai taoizmus** az embernek inkább a természeti kapcsolatával foglalkozik. Az ember nem más mint a természet eszköze. A gonoszság, pedig az ettől való elszakadás, elkülönülés.²⁴

Az **iszlamban** jelen van a bűn fogalma, mint Allah elleni vétek és akaratának elutasítása. Amikor Európában előbb a humanizmus majd a felvilágosodás (inkább elhomályosodásnak nevezném!) bekövetkezett, az első célpont az egyházak a kereszténység volt. Olyan ideológiák, filozófiai irányzatok jöttek létre amelyekkel Istent próbálták pótolni, megmagyarázni, materiálissá tenni. Ezzel párhuzamosan megjelentek a bibliakritika legradikálisabb formái, amelyek a Szentírás hitelességét támadták. A mai korban New Age, az amelyik széles palettájával kínálja az istenpótlékot. A legmarkánsabb közös nevezőjük ezeknek a hamis kultuszoknak, hogy nem ismerik el Jézus Krisztus kizárólagosságát, ill. csak egynek tekintik a sok isten között.

A legkárosabbak azonban – véleményem szerint – azoknak a vallási irányzatoknak a megnövekedett népszerűsége, amely a kereszténység álcája mögé bújnak és így tévesztik meg az embereket. Pl. az unitáriusok és Jehova tanúi a Fiú tagadása miatt még antikrisztusi szellemiséggel is rendelkeznek. Akik ilyen háttérből érkeznek, sok lelki-szellemi vajúdáson mennek át a bennük lévő erősségek miatt.

f, Elszakadás

Krisztusért járván tehát követségben, mintha Isten kérne mi általunk: Krisztusért kérünk, béküljete meg az Istennel. (2Kor 5,20)

Szintén súlyos következménye lett a bűnesetnek, hogy az ember, a lázadás állapotán túl ellenséges viszonyba került Istennel. Az elszakadás egyik legnyilvánvalóbb formája a békétlenségben mutatkozik meg. Amikor is az ember semmilyen módon nem képes arra, hogy az Istennel való békességet megtalálja.

Pedig Isten kegyelmes az emberhez, jósága eljuttathatja megtérésig. (Rm 2,4) Szereti az embert és Krisztusban megoldást kínál fel. Ennek ellenére az látható sok ember életében, hogy eszük ágában sincs megbékülni az Istennel. Hűtlenséggel, dacossággal válaszol a hívó szóra. Hálátlan és énközpontú. A maga érdekeit és szempontjai helyezi előtérbe.

Érdekes, hogy az ige szerint Isten a kezdeményező fél. Sokkal jobban fáj neki az emberek elvesztett állapota, mint az embereknek az Istentől való távollét. Pál ugyanezt a békesség szót használja a római levélben is amikor a Krisztusban lévő megbékélésre utal. Ő volt az ugyanis aki a bűnös teremtményt és a Szent Istent közös nevezőre tudta hozni. (Rm 5,1)

A békesség létrejöttének az alapja a megigazulás volt. Az igazságot Isten szemében. Amint egy ember ilyen állapotba kerül, Isten igaznak fogadja el őt és létrejön a kölcsönös szeretet. Az elszakadásra Isten válasza a hit általi megbékélés.

g, Rabszolgaság – Szabadság elvesztése

Mert mikor a bűn szolgálói valátok, az igazságtól szabadok valátok. Róm 6,20

Felele nekik Jézus: Bizony, bizony mondom néktek, hogy mindaz, aki bűnt cselekszik, szolgálja a bűnnek. Jn 8,34

A bűnnek való ellenállás csak bizonyos fokig lehetséges a bukott embernek. Az istenképűségből fakadóan – mint erkölcsi felelősséggel rendelkező teremtmény – képes bizonyos erkölcsi normákat megtartani a társadalmi együttélés érdekében. A polgári

²⁴ Ezért nehéz az evangelizáció olyan emberek felé akik teljesen más bűnfogalommal gondolkodnak. Teljesen eltérő Istenképpel rendelkeznek és a maguk módján elég erkölcsös életvitelt folytatnak. Olyan vallási tanrendszerre rendezték be az életüket amelyek tökéletes ellentétben vannak a bibliával és a zsidó-keresztény kinyilatkoztatással.

törvényeket, a büntetőjogi törvényeket nem minden ember szegi meg.

De az látható, hogy milyen könnyen rabul tudja ejteni egy-egy bűn az emberek szívét. Aki pedig kiszolgáltatja magát a bűnös vágyaknak az már azt jelenti, hogy rabszolgája lett a bűnnek. Ilyenkor a legtöbb esetben démonikus forrás is párosul, mert a bűnnek való rabszolgaság a sátán erőinek szolgáltatja ki az embert és megkötözi. A megkötözöttség pedig képes úgy megláncolni az embert, hogy sokkal súlyosabb állapotba kerülhet. Hiába próbál szabadulni nem sikerül. Elmegy 5 tréningre, jógázik, elolvas 100 könyvet és kipróbál több módszert és mégse megy. Azt veszi csak észre, hogy egyre rosszabb a helyzet.

Mivel a bűnben a büntetés is benne van valamilyen mértékben, ezért a következményekkel való szembesülés még inkább kilátástalan helyzetbe lavírozhatja az embert. Két véglet is kialakulhat ilyenkor. Az egyik a nem érdekel kategória, hogy úgysem tudok megváltozni és utánam az özönvíz a másik pedig még szélsőségesebbek eszközökhöz nyúl a szabadulás érdekében. Ha ez utóbbi nem megy akkor szokott az életválság fellépni és akár öngyilkosság is lehet a vége. Ez pedig mint ismerős dolog a sátán kelléktárában, hogy az embert megfossza az életétől.

A szabadulás útja az igazság felismerése, vagyis a Krisztusban való valóságos szabadulás. Valaki vagy a bűnben van, és annak szolgál vagy pedig Krisztusban és akkor az igazság cselekedeteit teheti. Ez egyébként Pál fundamentális alaptétele a Krisztus váltságmunkájának tanításakor. Jézus Krisztus pedig világosan kijelentette, hogy akit Ő szabadít meg annak a szabadulása nem átmeneti, hanem állandó lesz. (Jn 8,36)

h, Isten haragja van rajta

De te a te keménységed és meg nem tért szíved szerint gyűjtesz magadnak haragot a haragnak és az Isten igaz ítélete kijelentésének napjára. Róm 2:5

Aki hisz a Fiúban, örök élete van; aki pedig nem enged a Fiúnak, nem lát életet, hanem az Isten haragja marad rajta. Ján 3:36

Szintén egy korábban már említett terület, amely szintén a bűnnel van kapcsolatban ez pedig Isten folyamatos haragja. Azért folyamatos haragja, mert ez még a kegyelem korszakában is jelen van az emberek bűnei és annak megsokasodása miatt. Igaz, hogy Isten szeret és kegyelmes, de a bűnt nem nézheti tétlenül. Különösen úgy nem, hogy azzal egyes emberek másoknak okoznak szenvedést és fájdalmat. Nem véletlenül vannak a Bibliában égbekiáltó bűnök amely közvetlenül Isten elé kerülnek.

Bemerítő János is azzal fogadja a vallási elitet, hogy biztosan azért jöttek, hogy Isten haragját kikerüljék. (Mt 3,7) Ez ismert ószövetségi motívum volt, hogy amikor a Messiás létrehozza a királyságát az rendrakással kezdődik. (Ez 37,18-19) Mivel Jánosba nem tudtak belekötni, ezért biztos ami biztos be akartak merítkezni ők is de szív megváltoztatásának szándéka nélkül! (Lk 7,29)

Isten tudja, hogy haragja félelmetes és ember nem állhat meg előtte. Ezért van szó több esetben is arról, hogy visszatartja magát és próbálja az embert megtérésre juttatni. (Hós 11,9)

Mikeás próféta pedig azért magasztalja Istent, mert az irgalmasságban gyönyörködik. (Mik 7,18) Azonban látni kell azt, hogy aki nem tér meg élete folyamán az a kárhozatba kerül. Az Isten haragja marad rajta, ahogy János apostol is írja. Nem igaz tehát az a vélekedés, hogy Isten majd megbocsát, meg az, hogy nincs is kárhozat. János egyértelműen fogalmaz. A harag rajta marad.

A harag alól egyetlen kiút van Krisztus keresztye. Ő a biztosítéka annak, hogy az emberiségre szakadó harag ne érje el azokat, akiket vérén vásárolt meg. (1Th1,10)

i, Lelkiismeret vádlása

Minden tiszta a tisztáknak: de a megfertőztetetteknek és hitetleneknek semmi sem tiszta; hanem megfertőztetett azoknak mind elméjük, mind lelkiismeretük. Tit 1,15

A lelkiismeret az ember szelleméhez tartozó igen érzékeny rész. A jót a rossztól elválasztani képes szervünk. Nem az ismerettől, intellektustól függ, hanem az Isten által belénk ültetett képességtől. Ha az ember vétkezik, akkor vádlóan lép fel. Egy idő után a lelkiismeretet el lehet valamelyest nyomni, de annak pszichoszomatikus következményei lesznek. (2 Kor 2,12; Jn 8,9, Zsid 10,22)

Komoly feladatot lát el a bűnbe esett emberek életében. Sok esetben ez irányítja a döntési képességünket. Folyamatos ellenkezés hatására munkája háttérbe szorul és alig vesz részt egyes döntési mechanizmusokban. Akik soha nem hallották az Istenről szóló pontos ismereteket azok számára ez képezi a törvényük alapját és ez fog majd a végső ítélet idején befolyással lenni Isten ítéletére. (Rm 2,1-16) Nem Isten személyéről, hanem jelleméről, tulajdonságairól, erkölcsi normájáról őriz ismereteket. Ezért ha nem rontották meg egy kulturális vagy civilizációs ismeretek nélkül élő ember is megérzi mi minősül bűnnek anélkül, hogy megtanították volna neki. Nem annyira tökéletes, mint Isten igéje, de ahol nincs kinyilatkoztatás, csak teremtési ismeretek vannak ott ez játszó a belső erkölcsrendész szerepét.

Ha a lelkiismeret elvesztette a szerepét és befolyását, akkor az ember számára az elme veheti át ezt a szerepet és mivel a lelki területhez tartozik kevesebb ellenálló képességgel rendelkezik a rosszal szemben, mint a szellemi részünk. A bűnbeesés sajnos ezt a lelkiismeretet is érintette. A lelkiismereti korszakban jól látható, hogy hová is fajult el ez a dolog amikor törvény nem lévén az emberek önmaguknak szabtak törvényt és a vége az özönvíz lett. Az ember szívének még a gondolata is megromlott. Isten még azt is megbánta, hogy embert teremtett. (1Móz 6,5)

j, Második halál

A gyáváknak pedig és hitetleneknek, és utálatosoknak és gyilkosoknak, és paráznáknak és bűbájosoknak, és bálványimádóknak és minden hazugoknak, azoknak része a tűzzel és kénkövel égő tóban [lesz], ami a második halál. Jel 21,8

A második halál a bűn kiteljesedésének végállomása. Nem ér véget a szenvedés, hanem folytatódik. A második halálban mindazok részesednek, akik Isten kegyelmét visszautasították. A második halál az Istentől való végleges elválasztottság lesz. Tehát hamis az az állítás, hogy csak egy ideig tartó szenvedés lesz az elveszetteknek, mert utána úgyis megsemmisülnek.

Ez végleges és megmásíthatatlan állapot. Iszonyatos kínok közepette élik át az emberek azt, hogy rosszul döntöttek, amikor lehetőségük volt. Az itt felsorolt konkrét bűnök közül sokat az emberek nem is tartanak bűnnek és lekezelően állnak hozzá. Isten igéje azonban egyértelműen állást foglal olyan bűnökben, amelyek egy egészséges társadalmi rendet is képesek tönkretenni jelenlétükkel.

V, Mihez kezdsz a bűneiddel

Bevezetés:

Az eddigiekben is jól látható volt, hogy az ember elveszett reménytelen állapotba került. Képtelen még csak megközelíteni is az Isten elvárásait, a szentséget, tisztaságot illetően. A nagy kérdés ilyenkor, hogy mihez kezd az ember a bűn ismeret birtokában. Az emberek reakciója és válasza erre a kérdésre más és más. Mégis van néhány elég jellegzetes válasz amit megfogalmaznak magukban vagy ideológiaként életfelfogásnak tekintik. Isten ismeri ezeket az álláspontokat és szeretné, ha az ember feladná a Vele és saját magával vívott háborúját. Nincs az az ideológia, amely megoldást tudna adni az embernek. A sától megvakított embernek először szembesülnie kell elveszett állapotával, majd fel kell adnia a belenevelt, tanult, kulturálisan ráakódott erősségeket. Pál apostol ezt írja:

Lerontván okoskodásokat és minden magaslatot, amely Isten ismerete ellen emeltetett, és foglyul ejtvén minden gondolatot, hogy engedelmeskedjék a Krisztusnak; 2Kor 10,5

Ha a megváltottnak szüksége van ilyen rombolásra, akkor azt hiszem azok, akik még Istentől távol vannak azoknak még inkább szükség van rá. Itt teljes mértékben a Szent Szellem meggyőző munkáját kell elősegíteni, támogatni. Az okoskodás szó a görög λογισμός (*logizmosz*) kifejezés fordítása. Ebből származik a logikus szavunk is. Az emberi intellektus komoly erősség, amikor Isten és igazságaival szembesül. Ezeregy érve van, hogy mindent meg és kimagyarázzon. Ahhoz, hogy az ember engedelmeskedni tudjon Krisztusnak, gondolati szinten kell a harcot megkezdeni. Csak Isten Szellem képes arra, hogy egy embert bűnbánatra, bűnfelismerésre juttasson, minden ilyen erősséggel szemben.

Nézzünk néhány ilyen erősséget

1, Tagadás

A legismertebb formája a bűnnel kapcsolatos védekezésnek. Sokan nem tartják magukat bűnösnek, ugyanis nem Isten erkölcsi mércéjéhez mérik magukat, hanem a mindenkori polgári és büntetőjogi törvényekhez. Ha nem szegem meg a törvényt, akkor bűnös sem lehetek. Lehet, hogy nem élek a tízparancsolat szerint, de nem vagyok börtönben! Nincs szükségem megtérésre, mert én jó ember vagyok. Szeretem a családomat, mindent megteszek értük. Nekem senki ne mondja, hogy bűnös vagyok! Aki a bűneit tagadja az sok esetben érintettsége miatt teszi. Mérlegeli az egyes bűnöket és saját maga állapítja meg, hogy ez még nem bűn. János apostol azonban ezt írja:

Ha azt mondjuk, hogy nincsen bűn mi bennünk, magunkat csaljuk meg és igazság nincsen mi bennünk. 1Ján 1,8

2, Bagatellizálás

Amit a Biblia tanít a bűnről az csak betegség, hajlam. Rossz, nevelési problémából fakadó cselekedet. Aki így gondolkodik, az visszautasítja a bűn romboló természetét és emberre gyakorolt befolyását. Úgy gondolja nem is kell komolyan venni a Biblia bűnről szóló részeit, mert az csak egy régi kor vallásos emléke. Ma már nincs szükség ilyenekre a XXI. században. Ez a fajta hozzáállás az erkölcsi szint egyre mélyebben történő meghúzásával jár együtt. Még ez is belefér, még azt is megtehetem. Ugyanis nem akar tudomást venni a következményekről. A lelkiismeret ilyen irányú befolyásolása komoly gátja lehet a későbbi bűn ismeretnek, Aki nem fogadja el, hogy a Biblia a bűnt néven nevezi, az Istent csúfolja meg. Neki nem volt bagatell, hogy Jézus Krisztust küldte értünk a Golgotára

3, Evolucionista szükségszerűség

Van egy tudományos álláspont is, miszerint a bűn az evolúciós fejlődés következménye, Elismeri, ugyan, hogy az állatokban bűn nem mutatható ki, de az ösztönök, hajlamok, és különböző vágyak a bűn alkotórészeivé váltak. Bűn akkor lesz belőle ha az ember erkölcsi tudatra ébred és szembeáll a lelkiismerete hangjával. Az emberi faj kifejlődése során az erkölcsi mértékek egyre szigorúbbakká, merevekké váltak és ezért a bűn is megnövekedett. Az ilyen tudományos megközelítés, racionális alapon szakít a bűnnel és az azzal kapcsolatos felelősséggel. Ideológiája szerint a bűn nem más, mint a jó hiánya. Ahol nincs erkölcsi értelemben vett jó, azt lehet bűnnek nevezni.

Ezzel szemben a Biblia nem evolúciós mellékterméknek tartja a bűnt, hanem konkrét helyen megnevezett személyek általi szándékos, a Teremtő ellen irányuló lázadásnak.

4, Önmegváltás illúziója

A legismertebb kapaszkodó az önmegváltás illúziója. Sokan szeretnének ugyanis üdvözülni és egy jobb boldogabb életet élni, de úgy gondolják ez Isten nélkül is menni fog. Kihagyják Istent a számításból, vagy személytelen erőként, külső segítségként tekintenek rá ha mégis valami nem úgy sikerül ahogy eltervezték. Ráadásul ezeket a dolgokat, önmegváltó mechanizmusokat, tanfolyamokon is ellehet sajátítani. A jóga a reiki és a reinkarnációban való hit is idetartozik. Mivel sok esetben keleti kultuszokról van szó ezért ahogy korábban is szó volt róla a bűn értelmezése is más.

Végső soron az ember istenné válása a cél, ami bennünk van csak különböző technikákkal, gyakorlatokkal meg kell szerezni. Ha elsőre nem sikerül, akkor jöhet a második, lehetőség a reinkarnáció

Az önmegváltásban való hit veszélyes zsákutca. Ugyanis míg eközben az emberek tévelyegnek, egyre messzebb kerülnek Istentől és kivétel nélkül démonikus befolyásoltságra tehetnek szert. Az ember önistenítése a paradicsom óta ismert dolog. A legnagyobb szemfényvesztések egyike az önmegváltásba vetett hit.

5, Teljesítménykényszer

Ez főleg vallásos körökben terjedt el. Az, hogy Isten elfogadjon valakit és az emberek is felnézzenek rá – úgy gondolják – ahhoz valamit nyújtani is kell. Az ilyen emberek általában elég aktívak és buzgó vallásos vagy társadalmi tevékenységet folytatnak. A teljesítménykényszeres ember abban a hitben él, hogy viszonylagos jó erkölcsi étellel és felebaráti szeretet valamilyen fokú gyakorlásával, jó pontot lehet szerezni Istennél. Az utolsó ítéletkor majd beszámítja Isten mindazt, amit tettem. Sokszor ez a melegágya a felfuvalkodásnak és a gögös szeretetlenségnek. Kétségkívül a szándékuk lehet őszinte és becsületes, de azt nem ismerik fel, hogy Isten szeretete nem így működik.

Nem lehet emberi cselekedetekkel a bűnös állapotot felülírni, lenullázni. A bűn nem a mérleg egyik serpenyője a jó cselekedet pedig a másik és előbb utóbb kiegyenlítik egymást. Ez hamis elképzelés. Ézsaiás próféta arról ír, hogy minden igazságunk olyan, mint a szennyes ruha, nem elfogadható Isten szemében.(Esa 64,5) Ahogy az a reménység sem, hogy a tisztítóútz majd korrigál rajtan ha kell. De ez a jelenség megváltott emberek esetén is felbukkan, ha valami komolyabb dolgot követnek el. Megtérés és bűnrendezés helyett hirtelen komoly szolgáló lesz belőle. Azt gondolja, hogy az Istennek való szolgálat, odaszánás kiegyenlíti a tartozásomat. Kvázi vezekelek a bűnömért.

Mondani sem kell ez legalább olyan tévedés, mint az előző eset, ráadásul itt azért bűnismerettel, kegyelmet megtapasztaló emberről van szó.

A jó cselekedetnek a megváltás után van jelentősége. Ezek ugyanis a hit látható jelei egy ember életében.(Ef 2,8 Jak 2,17) Vagyis nem azért teszek jót, hogy üdvözüljek hanem azért, mert üdvösségem van.

6, Vágyakozás Isten után

A legjobb állapot, amikor valaki tudatára ébred elveszett állapotának és siralmas helyzetének és Istenhez kiált fel. A megtört szívet szereti az Úr és azonnal lépéseket tesz az ember felé.

Isten légy irgalmas nekem bűnös embernek(Lk 18,13)

Ez az imádság az, amely kedves az Úr előtt. Nem magyarázkodik, nem mentegeti magát, csak jön az Úr elé ahogy van. Látja, hogy teljesen távol él Istentől és szeretné megismerni Őt de nem tudja. Ez a vágyakozás már Isten Szellemének a munkája. Aki azért jött, hogy meggyőzze a világot bűn, igazság és ítélet tekintetében.(Jn 16,8)

Amikor ez megtörténik, akkor kezd el, az ember Isten felé fordulni Érti a szakadékot a Szent Isten és az Ő bűnös állapota között. Sok esetben olyan Istenfélelem járja át az embert, hogy megrémül tőle. De nyitott a szíve arra, hogy életét rendezze Istennel, bűneire bocsánatot kapjon és boldog életet élhessen

Látható volt, hogy semmilyen emberi elképzelés emberi próbálkozás kudarcra van ítélve a bűnnel kapcsolatban. Istent semmi nem kötelezi arra, hogy a szövetséget szegett emberiséggel bármilyen jót is tegyen. Azonban az Ő végtelen szeretetével megtalálta a megoldást.

VI, Hogyan lehet a szakadékot áthidalni a célt elérni.

1, A bűn szakadékot hozott létre Isten és az ember között

Jól látható tehát, hogy a bűn elválasztja az embert Istentől. Hiányzik belőle Isten dicsősége, Isten ismerete, sőt ellensége lett az Istennek. Elvesztette Istenképességének jelentős részét. Szellemileg halottá vált, életét óemberi természete és romlott kívánságai uralják. Ez a törés, amely bekövetkezett az Isten ember között kihatással lett a teremtett világra is. Az ember diszharmóniába került a teremtettséggel és bizonyos erőket már nem tud kontrollálni.

Minden tekintetben megromlott ember képtelen arra, hogy Istennel szorosabb kapcsolatba kerüljön.

Hanem a ti vétkeitek választanak el titeket Istenetektől, és bűneitek fedezték el orcáját ti előttetek, hogy meg nem hallgatott Ézs 59,2

A bűn az, ami akadályát képezi annak, hogy az ember és Isten között kapcsolat jöjjön létre
A vétkek olyan szakadékot képeznek amelynek áthidalása emberi részről nem jöhet létre

2, Emberileg nem lehetséges

Látni kell azt is, hogy ezt a szakadékot emberileg nem lehet áthidalni. Bármilyen emberi próbálkozás hiábavaló és felesleges. Bár sok vallás tűzte zászlajára a szakadék áthidalását egyiknek sem sikerült.

Az ember bűnbeesése óta nincs abban a pozícióban, hogy megoldást találjon. A kezdeményezés minden esetben Isten oldaláról történik meg. Jób is átérezte ezt a problémát mert ezt mondja:

Vajon a halandó igaz-e Istennél: az ő teremtője előtt tiszta-e az ember? Jób 4,17

Nem, nem igaz. Olyan sok emberi próbálkozás fakadt az emberiség történelme nyomán, hogy számba sem lehet őket venni. Csak néhány példa arra, hogyan jönnek létre ideológiák eszmerendszerek az ember „üdvössége érdekében”.²⁵

Marxista ideológia: Az ember pótolja Istent, az osztályharc a megváltást, a szocialista társadalom a paradicsomot.

Neomarxista ideológia: az ember pótolja az Istent, a folyamatos párbeszéd a kijelentést, a szükségletek az erkölcsöt.

Isten halott ideológia: az ember pótolja Istent, emberi akciók Isten munkáját, az emberi szolidaritás pótolja Isten országát.

Feminista teológia: istenanyák pótolják Istent, a tisztulási vér a Krisztus vérét, a leszbikus kapcsolatok a házasságot.

Távol keleti vallások: Jézus helyett egy guru a vezető, engesztelő áldozat helyett vallási önmegváltó gyakorlat, keresztény erkölcs helyett erkölcstelenség, vallási aszkézis.

New Age: Élő Isten helyett mágikus erő, engesztelés helyett spirituális machináció és reinkarnáció, a keresztény igazság helyébe a vallások univerzális egysége került.

Ökumenizmus: Istennel való békesség helyett vallások közötti béke, keresztény igazság helyett vallási egység, a messiáskor helyett az önerőből kivívott békesség került.

Ezek alapján is jól látható az emberiség kudarca.

3, Mindenkinék megbocsátásra van szüksége

Mivel a legnagyobb problémát a bűn jelent ezért a megoldás, a bűnkérdés rendezésében van. Amíg ez nem történik meg addig a szakadék, szakadék marad, híd nélkül. Isten nem közelíthető meg a Szentsége miatt. Mivel minden ember vétkezett ezért mindenkinék szüksége van a bűnbocsánatra. Amint ez megtörtént, akkor híd kerül a szakadékra és a bűneit rendezett ember Isten jelenlétébe kerülhet. Sokan azt hiszik, Isten egy heggyen van amely több oldalról is megközelíthető. Mindegy miben hiszünk, Isten egy van ezért mindenki előbb utóbb nála köt ki. Ez hamis elképzelés, ugyanis az ige szerint nem alpinisták, hanem bűnösök vagyunk, és maximum lefele tudunk haladni a gödörbe, nem pedig Isten felé.

Jézus Krisztus az egyetlen utat tette kizárólagossá amikor Nikodémusnak a következőket mondta:

Ne csodáld, hogy azt mondám neked: Szükség néktek újonnan születnetek. Jn 3,7

Érdekes, hogy a szükséges görög szava a $\delta\epsilon\acute{\iota}$ (*dei*) logikusan szükségest jelent!

4, Istennek viszont van egy terve

A megoldás erre az elveszett állapotra Isten szívében született meg. Az emberi erőtlenség próbálkozásokat látva, Ő tett döntő lépést az emberiség felé. Ez már az Édenben megkezdődött, amikor az asszony magváról szóló ígérettel reménységet adott a bűnbe esett Ádámnak és Évának. (1Móz 3,15)

Innen kezdődött el az a folyamat, amit üdvtörténetnek is hívunk. Isten folyamatosan bontakoztatta ki a megváltással kapcsolatos eseményeket. Mivel az ember azért bűnös maradt ezért Isten csak szövetségek által tudja fenntartani az emberekkel a kapcsolatot. (Ez még az újszövetségre is igaz, hiszen a megváltott ember is követ el bűnöket.)

Először elhívja Abrámot, hogy megáldja őt azért, hogy áldás legyen. Már itt megígéri a Mag-ban a népek áldását. (1Móz 22,18) Ez egyébként az ígért szövetségének legfontosabb eleme. Jákób családjában kiderül, hogy ez a Mag, Júda törzséből fog származni.²⁶(1Móz 49,10) Közbejön a Törvény szövetsége, amikor Isten Ábrahám utódait kihozza Egyiptomból és a Sinai-hegynél népévé lesznek. Ennek lényeges eleme a páskaáldozat volt ami előképszerűen mutatta be, hogy vér nélkül nincs szabadulás, nincs Istenhez közeledés. A törvény szövetségében különös hangsúlyt kapnak az áldozati rendszerek és szertartások. Azt tudni kell, hogy az ószövetségben csak bűnelfedezés volt és nem bűneltörlés. Bakok és bikák vére erre alkalmatlan. (Zsid 10,4) Mind-mind arról szól, hogy eljön majd Valaki, aki egyetlen áldozattal semmisé teszi ezt a vallási rendszert. Az áldozatokra az embernek volt szüksége, hogy Isten a népe között lakozzon. A bűn elfedezésével erre nyílt lehetőség. Később Isten kijelenti, hogy a szófogadás, és az Isten szava iránti engedelmesség még ezeknél az áldozatoknál is többet ér. (Esa 1,11; 1Sám 15,22; Mik 6,7-8) Dávid személyében Isten megtalálta azt, aki ilyen szellemi módon áldozik és megígéri neki a házából való Messiás-Királyt. (Zsolt 89,4-5) A frigyáda elválasztása a fizikális áldozatoktól jelentette az első lépést, majd kijelentést kapott a Melkizedeki papságról is. (2Krón 1,3-4; Zsolt 110,4)

Miután az utolsó próféta Malakiás is lelépett a színről Isten közel 400 éven át előkészítette a terepet a Messiás megérkezésére.

Az Ő személye lesz a kulcs annak a szakadéknak az áthidalására melyre az ember nem képes saját erejéből!

²⁶ Érdekes, az egyes rabbinikus írásokban felmerülő probléma, hogy Jézus korában elveszítette a halálbüntetés jogát a Sanhedrin. Úgy utalnak rá, hogy elvették a kormánypalcát és a Messiás még nem jött el!

FÜGGELÉK

Biblia bűnkategóriák

1, A beszéd (nyelv) bűnei

Káromlás, káromkodás (3Móz 24:10–16).
Isten nevével való visszaélés (2Móz 20:7).
Hazugság, képmutatás, álnokság (2Móz 20:16, 3Móz 19:11;Ef 4,25).
Pletyka, indiszkrécio (Róm 1:30; 1Tim 5:13).
Rágalmazás (Róm 1:30).
Dicsekedés, kérkedés (Róm 1:30).
Indokolatlan esküdözés (Mt 5:33–37).
Veszekedés, versengés (Róm 1:30).
Ígéret visszavonása (Gal 5:20).
Árulás (2Tim 3:4).
Hízeltetés (Péld 29:5).
Hamis tanúskodás (2Móz 20:16).
Átkozódás (Jak 3:9–10).
Káromkodás (Ef 4:29; Kol 3:8).
Bolond beszéd (Ef 5:4).
Hiábavaló beszéd (Ef 5:6–11).

2, Szexuális vétkek

Paráznaság (2Móz 20:14; 5Móz 22:23–24;1Kor 6:9–20).
Házasságtörés (3Móz 18:20; 5Móz 22:22; Mt 5:27–30).
Válás (Mt 5:31–32, 19:3–9; Mt 5:32)
Bujálkodás: (Rm 13,13; 1Tim 5,6)
Homoszexualitás (3Móz 18:22; 1Kor 6:9)
Tisztátalanság (3Móz 15: 16–18;Róm 1:24; Gal 5:19).

3, Okkult tevékenységek

Idegen istenek imádása (2Móz 20:3).
Bálványimádás (2Móz 20:4–6).
Okkult bűnök (5Móz 18:9–14; Gal 5:20; 1Sám 15:22–23) stb.

4, Az elme vétségei

Álnokság, hamisság (Róm 1:29).
Kevélység, gög, büszkeség, felfuvalkodottság (Róm 1:30; 2Tim 3:2–4).
Ateizmus (Róm 1:30).
Bolondság, botorság (Róm 1:31; Zsolt 14:1).
Vakmerőség (2Tim 3:4).

5, Érzelmi-lelki bűnök

Hálátlanság (2Tim 3:2).

Szülőkkel szembeni tiszteletlenség, engedetlenség (2Móz 20:12, 21:17; Mt 15:3–6; Ef 6:1–3).

Önzés, egoizmus (2Tim 3:2).

Kérlelhetetlenség (2Tim 3:3).

Kegyetlenség (2Tim 3:3).

Rosszakarat, rosszindulat (Róm 1:29).

Romlottság, jellemtelenség (Róm 1:29).

Haragtartás, keserűség (Róm 1:31, Gal 5,20).

Irgalmatlanság (Róm 1:31).

Ellenségeskedés (Gal 5:20).

Lázadás, engedetlenség (Gal 5:20).

Irigység (Róm 1:29).

Gyűlölet, gyűlölködés, gyilkosság (2Móz 20:13 mMt 5:21–26).

Rosszban mesterkedés (Róm 1:30).

Szeretetlenség (Róm 1:31).

6, Vágyakozás, kívánság bűnei

Felebarát tulajdonának elkívánása (2Móz 20:17).

Lopás (2Móz 20:15; Ef 4:28).

Zsarolás (3 Móz 19,13)

Rablás (Péld 22,22)

Részegség és alkoholizmus (1Kor 6:10; Gal 5:21).

Kicsapongás (Gal 5:21).

Ártó szenvedélyek (1Kor 3:16–17, 6:12–20; 2Kor 6:16–7:1).

Mértéktelenség (2Tim 3:3).

Lustaság (Péld 6:6–9).